

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

бухгалтерського обліку та аудиту

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на тему: **Обліково-аналітичне забезпечення системи управління
необоротними активами суб'єкта господарювання
(на прикладі ТОВ «Віконенко»)**

Виконав: студент (ка) VI курсу, групи ПОМ-61
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

	<u>Гундерук Т.В.</u>
	(прізвище та ініціали)
Керівник	<u>Корольок Т.М.</u>
	(прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	<u>Співак С.М.</u>
	(прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	<u>Співак С.М.</u>
	(прізвище та ініціали)
Рецензент	<u>Берестецька О.М.</u>
	(прізвище та ініціали)

Тернопіль
2022

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет Економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра Бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Співак С.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«   »   20   р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

на здобуття освітнього ступеня магістр
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»
(шифр і назва спеціальності)

студенту Гундерук Тетяні Василівній
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Обліково-аналітичне забезпечення системи управління
необоротними активами суб'єкта господарювання
прикладі ТОВ «Віконенко»

Керівник роботи Королук Тетяна Миколаївна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «14» листопада 2022 року № 4/7-905

2. Термін подання студентом завершеної роботи 15.12.2022р.

3. Вихідні дані до роботи Навчальна та наукова література, нормативно-правові та законодавчі документи з питань бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, статистична інформація, бухгалтерська звітність досліджуваного підприємства

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретико-методичні основи обліку та аналізу необоротних активів

Організація та методика обліку необоротних активів ТОВ «Віконенко

Аналіз необоротних активів ТОВ «Віконенко

Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

_____

_____

_____

_____

_____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці	Голда Н.М.		
Безпека в надзвичайних ситуаціях	Клепчик В.М.		

7. Дата видачі завдання 01.11.2022р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Погодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 07.11.2022 р.	
2	Підбір і опрацювання літератури	до 07.11.2022 р.	
3	Підготовка розділу 1 «Теоретико-методичні основи обліку та аналізу необоротних активів»	до 15.11.2022 р.	
4	Підготовка розділу 2 «Організація та методика обліку необоротних активів ТОВ «Віконенко»	до 22.11.2022 р.	
5	Підготовка розділу 3 «Аналіз необоротних активів ТОВ «Віконенко»	до 29.11.2022 р.	
6	Підготовка розділу 4 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»	до 02.12.2022 р.	
7	Подання кваліфікаційної роботи для здійснення перевірки на плагіат	до 06.12.2022 р.	
8	Попередній захист роботи	12.12. 2022 р.	
9	Подання готової роботи на кафедрі	до 15.12.2022 р.	

Студент

_____ (підпис)

Гундерук Т. В.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Корольок Т.М.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Гундерук Т. В. Обліково-аналітичне забезпечення системи управління необоротними активами суб'єкта господарювання (на прикладі ТОВ «Віконенко»). – Рукопис.

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2022.

Кваліфікаційна робота містить теоретичні положення та практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення системи управління необоротними активами підприємства.

Реалізація наведених в роботі пропозицій надасть змогу удосконалити організацію та методику обліку та аналізу необоротних активів, а також підвищити їх інформативність й прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві. Для виконання заданої мети було поставлено та виконано такі завдання, як: вивчено нормативно-правову базу щодо обліку необоротних активів; досліджено особливості первинного, синтетичного та аналітичного обліку необоротних активів; розглянуто амортизацію необоротних активів та відображення її в обліку; проведено аналіз складу та структури необоротних активів ТОВ «Віконенко»; здійснено аналіз ефективності використання необоротних активів підприємства.

Здійснений автором роботи аналіз економічних та фінансових показників досліджуваного підприємства, підтверджує висновок про важливість підвищення ефективності використання необоротних активів суб'єктом господарювання. Всі запропоновані автором рекомендації за основу мають фактичні дані досліджуваного підприємства.

Ключові слова: необоротні активи, знос, амортизація, інвентаризація, управління необоротними активами.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ.....	6
1.1. Поняття, суть і класифікація необоротних активів та їх роль для підприємства.....	6
1.2. Нормативно-правова база щодо обліку необоротних активів.....	10
1.3. Економічна характеристика ТОВ «Віконенко» та його позиція на ринку.....	13
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТОВ «ВІКОНЕНКО».....	22
2.1. Організація первинного та зведеного обліку необоротних активів.....	22
2.2. Синтетичний та аналітичний облік необоротних активів.....	26
2.3. Амортизація необоротних активів та відображення її в обліку.....	33
2.4. Особливості інвентаризації необоротних активів.....	38
2.5. Відображення необоротних активів у звітності ТОВ «Віконенко».....	42
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТОВ «ВІКОНЕНКО».....	45
3.1. Аналіз складу та структури необоротних активів ТОВ «Віконенко».....	45
3.2. Аналіз ефективності використання необоротних активів ТОВ «Віконенко».....	50
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	57
4.1. Охорона праці у ТОВ «Віконенко».....	57
4.2. Оцінка стійкості роботи об'єкту економіки до впливу ударної хвилі ядерного вибуху.....	60
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

Актуальність теми. Для здійснення будь-якого господарського процесу необхідні праця, та предмети праці. Предмети праці для підприємства це його необоротні активи. Вони є вирішальним фактором у загальній економічній діяльності підприємства. Забезпечення належного стану, оновлення та раціональне використання необоротних активів є обов'язковою умовою функціонування підприємства при здійсненні власної діяльності.

Одним із важливих резервів підвищення ефективності суспільного виробництва є поліпшення використання необоротних активів, насамперед їх активної частини – машин і обладнання. Необоротні активи складаються з великої кількості конструктивних елементів, які виготовлені з матеріалів різної міцності, виконують різні технічні функції, а також мають різне експлуатаційне навантаження, внаслідок цього спрацьовуються нерівномірно.

Теоретичні основи формування політики управління необоротними активами підприємства представлена в роботах таких вчених, як: Волкова О.І., Коробов М.Я., Покропивний С.Ф., Лишиленко О.В., Балабанов І.Т., Бутинець Ф.Ф., Шелудько В.М., Ван Хорна Дж.К. та ін. Всі ці вчені відводять управлінню необоротними активами особливе місце в системі підприємства. Розвиток систем управління необоротними активами в основному стосується підприємств, які працюють у відносно стабільному та передбачуваному економічному середовищі. Удосконалення політики управління необоротними активами потребує подальших досліджень для визначення їх ролі в успішній діяльності компаній.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідити теоретичні положення та практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення

системи управління необоротними активами підприємства.

Для досягнення визначеної мети слід виконати завдання:

- навести поняття, суть і класифікація необоротних активів та їх роль для підприємства;
- вивчити нормативно-правову базу щодо обліку необоротних активів;
- навести економічну характеристику ТОВ «Віконенко» та його позиції на ринку;
- дослідити особливості первинного, синтетичного та аналітичного обліку необоротних активів;
- розглянути амортизацію необоротних активів та відображення її в обліку;
- вивчити особливості інвентаризації необоротних активів;
- дослідити особливості відображення необоротних активів у звітності підприємства;
- провести аналіз складу та структури необоротних активів ТОВ «Віконенко»;
- здійснити аналіз ефективності використання необоротних активів підприємства.

Об'єктом дослідження роботи виступає облік та аналіз необоротних активів суб'єктів господарювання. Дослідження проводилися на показниках виробничо-господарської діяльності ТОВ «Віконенко».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів проведення обліку та аналізу необоротних активів суб'єкту господарювання.

Методи дослідження. В роботі використовувалась сукупність методів, таких як: теоретичного узагальнення, метод наукових абстракцій, індукції та дедукції, аналізу та синтезу – для уточнення економічних

категорій; статистичні та графічні методи – для аналізу діяльності підприємства; логічного узагальнення – при формулюванні висновків.

Інформаційним забезпеченням для застосування зазначених вище методів дослідження є показники фінансово-господарської діяльності підприємства.

Наведені в роботі напрями підвищення ефективності управління необоротних активів можуть бути використані в практичній діяльності підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів:

– для покращення обліку необоротних активів підприємства запропоновано включити в План рахунків рахунок щодо облікового ведення витрат з ремонту основних засобів;

– для підвищення ефективності управління необоротними активами запропоновано ввести систему матеріального заохочення працівників підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Реалізація наведених в роботі пропозицій надасть змогу удосконалити організацію та методику обліку та аналізу необоротних активів, а також підвищити їх інформативність й прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 70 сторінках друкованого тексту, ілюструється 21 рисунком і 12 таблицями та містить вступ, 4 розділи, висновки, список використаних джерел із 48 найменувань та 9 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

1.1. Поняття, суть і класифікація необоротних активів та їх роль для підприємства

У сучасних умовах жодна компанія не може функціонувати без необоротних активів. До їх складу яких відносяться: основні засоби, нематеріальні активи, інвестиційна нерухомість, довгострокові дебіторська заборгованість, фінансові інвестиції та біологічні активи та інші довгострокові активи [8, с. 80].

Мета управління необоротними активами – це їх раціональне використання. В процесі управління необоротними активами підприємства вирішуються наступні завдання:

- пошук та реалізація нових форм модернізації виробничих засобів;
- реалізація ефективного використання основних засобів та нематеріальних активів, формування необхідних нематеріальних засобів щодо відтворення необоротних активів та оптимізації співвідношення їх структурних компонентів;
- пошук та реалізація нових способів розширення фондів;
- з'ясування потреби в модернізації та розширенні необоротних фондів [8, с. 82].

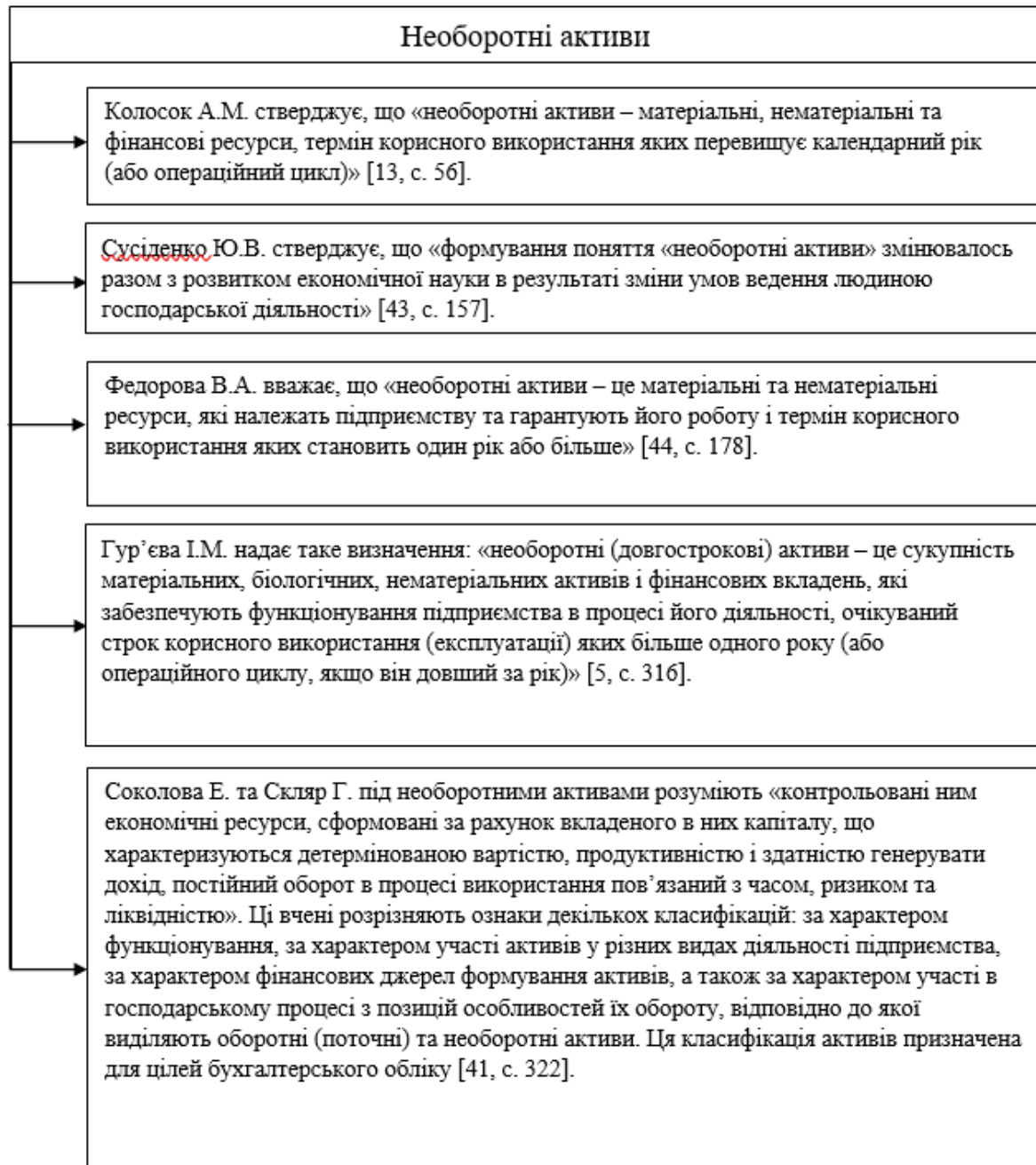
НП(С)БО 1 визначає необоротні активи як усі активи, які не виступають оборотними [27].

Відповідно до НП(С)БО 1, необоротні активи це ті активи, що не обмежені у користуванні, та призначені для продажу чи використання в

операційному циклі чи після його завершення [27].

Також НП(с)БО дає визначення операційному циклу – це проміжок між придбанням запасів до отримання доходу від них [27].

Вчені розглядають поняття «необоротні активи» неоднозначно. Розглянемо деякі з них на рис. 1.1

Рис. 1.1. Підходи до визначення поняття «необоротні активи»

Підсумовуючи різні підходи, на наш погляд, під необоротними активами слід розуміти активи, які підприємство використовує під час функціонування впродовж довшого періоду часу (як правило понад один рік, або ж, якщо він більше одного року, нормального операційного циклу,) та від використання яких підприємство сподівається отримати майбутні економічні вигоди.

За визначенням необоротні активи належать до категорії неліквідних активів. Їх окупність зазвичай триває довше порівняно з окупністю оборотних активів.

Особливістю основних засобів є те, що вони не придатні для оперативного управління через їх слабку структурну мінливість у короткостроковому періоді.

Необоротні активи є найменш ліквідними активами підприємства. Вони характеризуються низькою ліквідністю та маневреністю. При цьому необоротні активи не втрачають вартості, оскільки вони менш схильні до інфляції, можуть здаватись в оренду для отримання додаткового доходу, підтримувати свій зовнішній вигляд, підлягають індексації цін. Необоротні активи підприємства є важливою частиною його стратегічного потенціалу [8, с. 80].

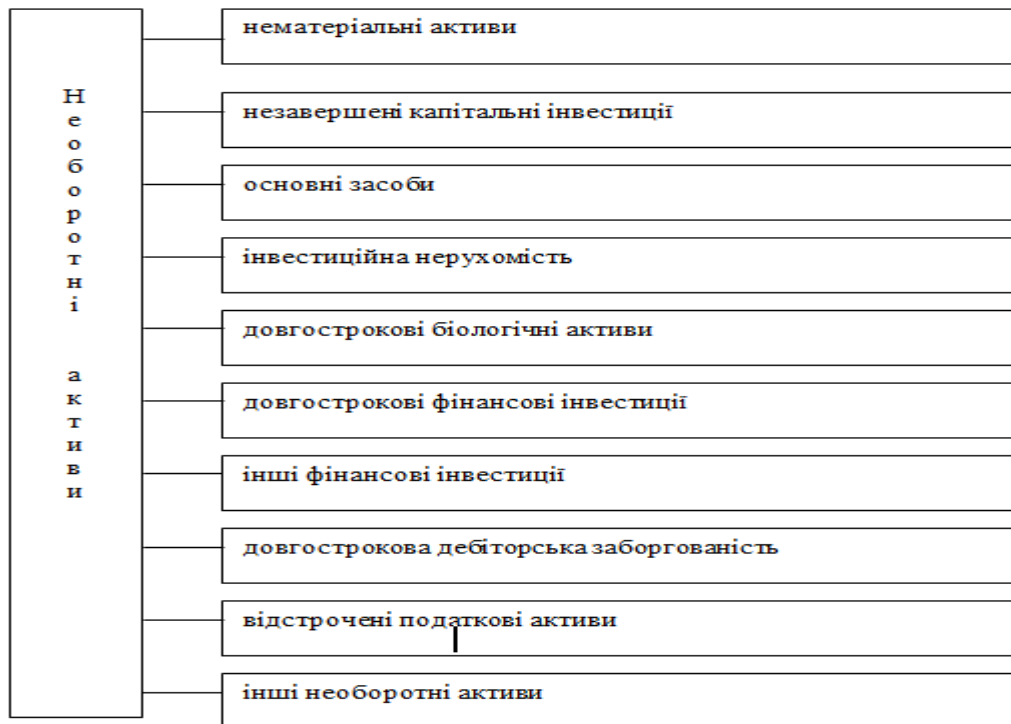
Склад необоротних активів дуже різноманітний. Тому їх можна класифікувати за багатьма ознаками. Приміром, розрізняють активні та пасивні основні засоби, виробничі та невиробничі активи тощо.

В процесі діяльності підприємства необоротні активи гармонійно поєднуються з оборотними (на виробництві та у загальногосподарській діяльності). Деякі необоротні активи перегуковуються з оборотними активами (довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість тощо).

У процесі формування необоротних активів підприємства слід

визначити їх сильні та слабкі сторони в порівнянні з оборотними активами.

Класифікація необоротних активів підприємства наведена на рис. 1.2. [5, с. 313]

Рис. 1.2. Класифікація необоротних активів підприємства

Матеріально-технічною базою підприємства є основні засоби. Вони забезпечують створення матеріально-технічного фундаменту та задовольняють управлінські потреби підприємства.

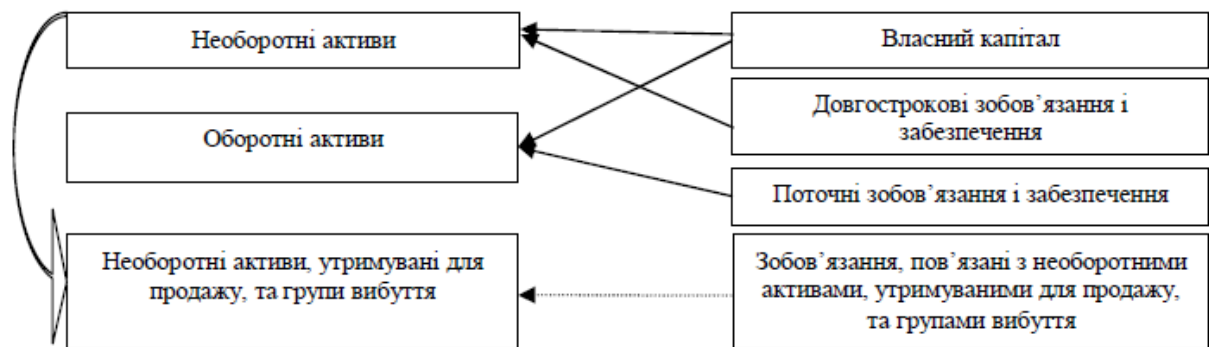
Найбільшу частка при формуванні необоротних активів майже кожного підприємства належить основним засобам.

НП(С)БО 7 «Основні засоби» основним засобами називають ті активи, якими матеріально володіє підприємство, для того щоб використовувати у своїй діяльності впродовж операційного циклу [33].

Основні засоби впливають на результати фінансової діяльності підприємства. Оскільки основні засоби визначають обсяг виробництва, то раціональне їх використання призводить до зниження собівартості

продукції. Зростання і вдосконалення засобів праці призводить до постійного зростання технічної оснащеності та продуктивності праці персоналу підприємства.

На рис. 1.3 наведені головні зв'язки між необоротними активами та джерелами їх формування [27].

Рис. 1.3. Взаємозв'язки активів й джерел їх утворення згідно структури форми 1

Зміна необоротних активів впливає на вартість активів підприємства, оскільки необоротні фонди становлять переважачу частку в загальній структурі ресурсів підприємства.

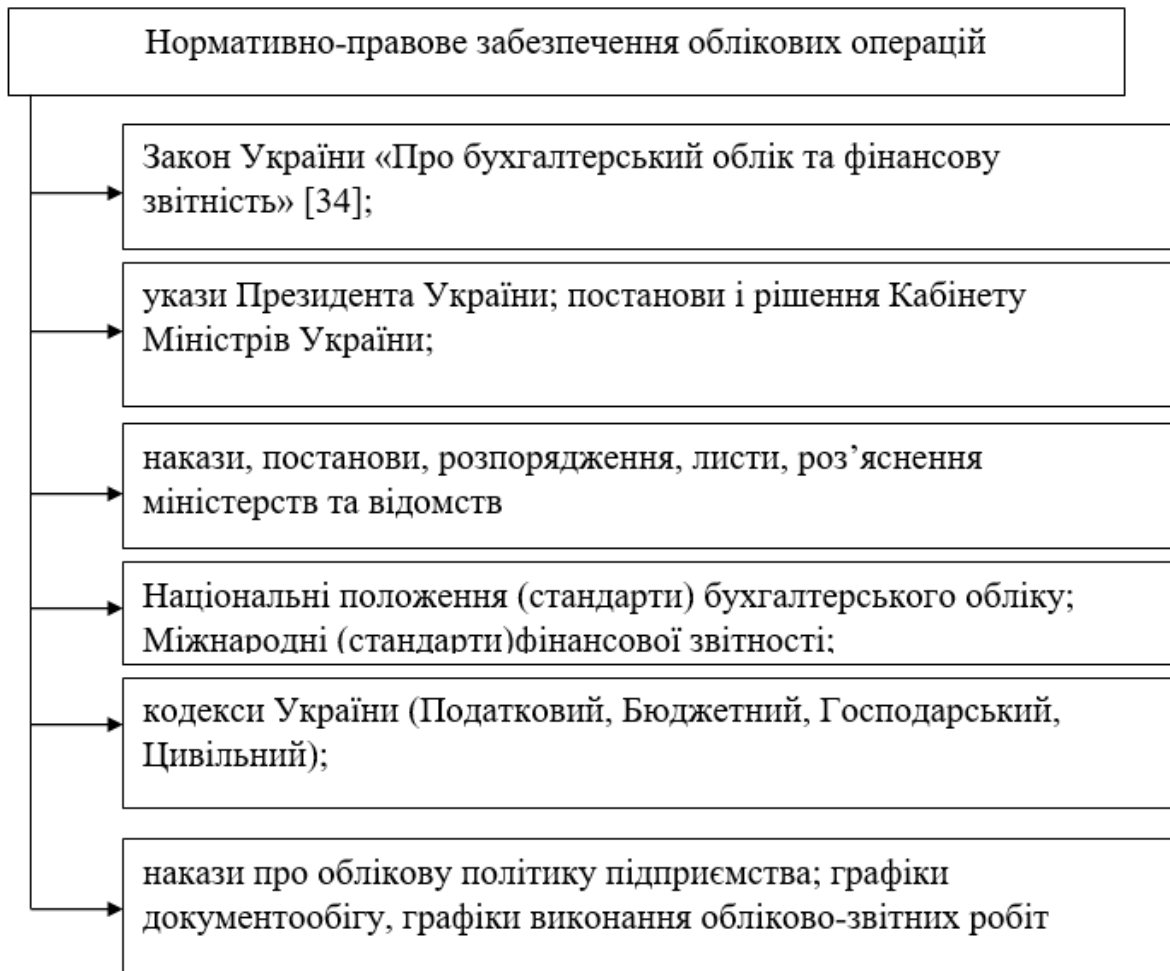
Отже, необоротні активи – це сукупність майнових цінностей підприємства, які є складовою активу (майна) підприємства та багаторазово приймають участь в процесі його господарської діяльності та переносять свою використану вартість на витрати обігу частинами.

1.2. Нормативно-правова база щодо обліку необоротних активів

Бухгалтерський облік регламентується нормативними актами, яких необхідно дотримуватися. Нормативно-правове забезпечення обліку – це перелік різних законодавчих та інших нормативних актів, які регламентують ведення обліку. Вони сприяють повноцінному

функціонуванню та динамічному розвитку бухгалтерського обліку фінансової звітності в Україні [47, с. 156].

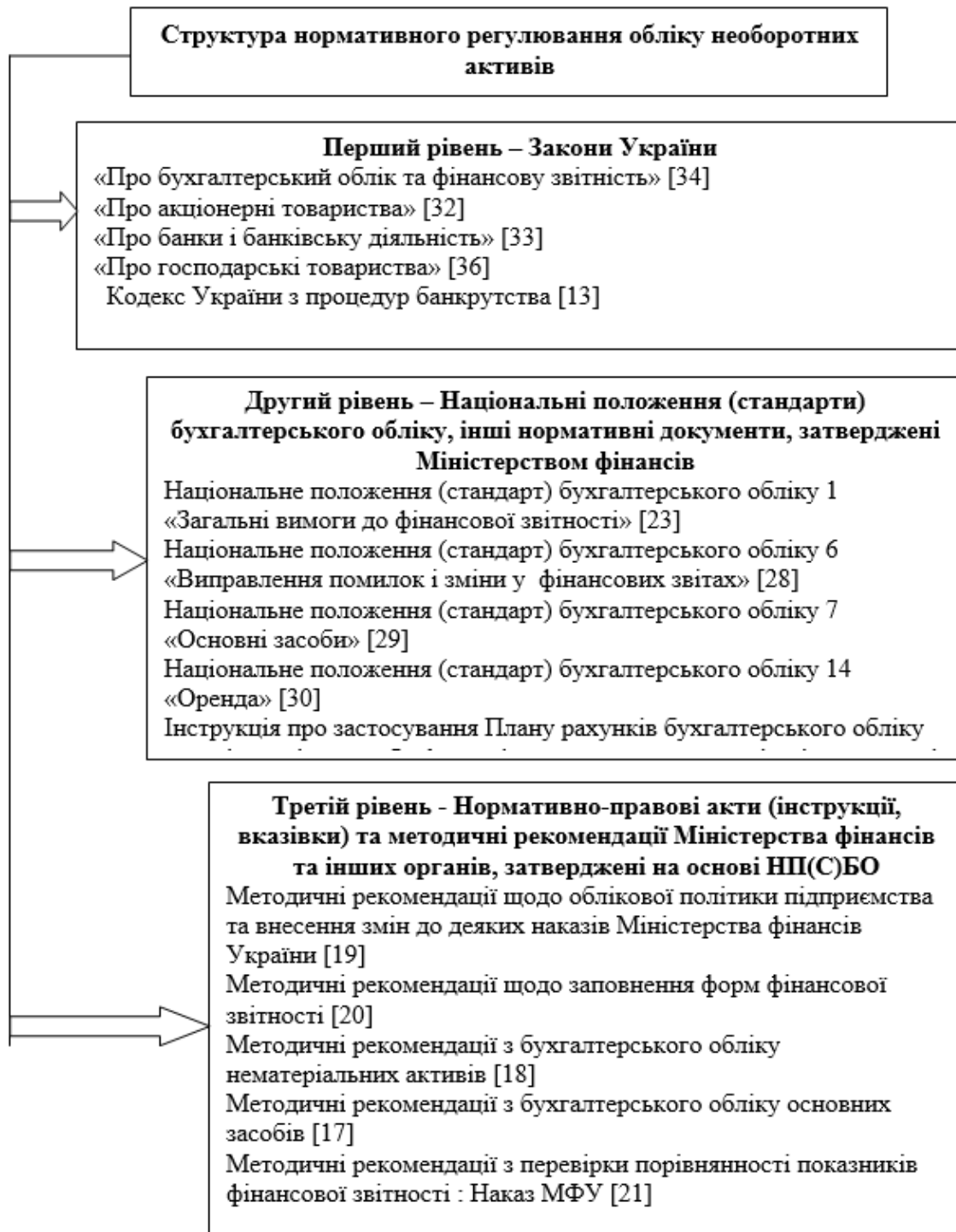
Нормативно-правові акти щодо необоротних активів відображено на рис.1.4.

Рис. 1.4. Нормативно-правове забезпечення облікових операцій

Організацію бухгалтерського обліку на підприємстві регламентує Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [34]. Ведення обліку та складання фінансової звітності є обов'язковим для всіх підприємств. [34].

Структура нормативного регулювання обліку необоротних активів підприємства відображено на рис. 1.5.

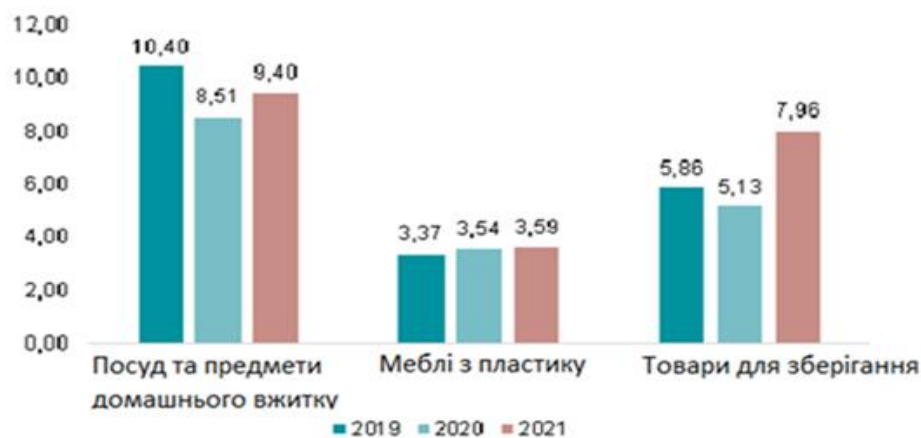
Рис. 1.5. Структура нормативного регулювання обліку необоротних активів підприємства

1.3. Економічна характеристика ТОВ «Віконенко» та його позиція на ринку

ТОВ «Віконенко» працює на ринку побутових виробів із пластику, який останніми роками постійно зростає, що пояснюється постійним зацікавленням покупців у виробах з пластмас. Такі вироби, як металопластикові конструкції, мають дуже тривалий термін експлуатації та стійкі до погодних та антропогенних факторів.

Сьогодні глобальне споживання полімерів на душу населення зростає в усіх регіонах світу. Це пов'язано, насамперед, з новими технологіями виробництва полімерних матеріалів і виробів із заміною традиційних металів, сплавів і кераміки на більш дешеві та технологічні полімери.

Динаміка виробництва посуду та предметів домашнього вжитку із пластику за 2019-2021 роки наведена на рис. 1.5.

Рис. 1.5. Динаміка виробництва посуду та предметів домашнього вжитку із пластику за 2019-2021 роки, тис. тонн [6]

Як бачимо, у 2020 році виробництво виробів з поліпропілену зазнало певних труднощів. Це стало наслідком динаміки ринку, а також збоїв у ланцюзі поставок через пандемію. Загалом ринок пластикових виробів активно розвивався протягом аналізованого періоду. Цьому сприяли

налагоджені ланцюги поставок, зниження цін виробників та можливість конкуренції за ціною та якістю продукції, розвиток роздрібною мережі та їх асортименту.

Визначним фактором впливу на ринки є наявність локального виробництва та економічне зростання, яке спостерігалось до кінця 2021 року.

Масоване вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року призвело до еміграції близько 5 мільйонів українців за кордон, зростання безробіття на 30-40%, фізичних пошкоджень виробництв і цехів, магазинів, порушення ланцюгів логістики, девальвації гривні, а також зниження доходів населення.

Структура ринку посуду та предметів домашнього вжитку за матеріалом (в натуральних одиницях виміру) зображена на рис. 1.6 [6].

Сегментація ринку посуду та предметів домашнього вжитку за матеріалом, в натуральному вираженні

Джерело: за даними Державної служби статистики України

Рис. 1.6. Структура ринку посуду та предметів домашнього вжитку за матеріалом

З цього рисунку можна побачити, що на ринку переважають предмети домашнього вжитку зі скла та пластмас майже у рівних долях. Причиною цього є непостійний попит на таку продукцію, та різна купівельна здатність покупців.

Серед усіх типів пластикових виробів існує серйозний розкид цін. На

українському ринку пластмасових виробів є величезний вибір – від дешевих та одноразових каучукових виробів до дорогих пластмасових предметів. Не завжди ціна обґрунтована якістю, проте ТОВ «Віконенко» займається виробництвом та реалізацією віконних та дверних конструкцій з полівінілхлориду, який відноситься до пластмас.

Особливості обліку та аналізу необоротних активів розглянемо на прикладі ТОВ «Віконенко».

ТОВ «Віконенко» було зареєстровано 22.12.2010 р. за юридичною адресою: Україна, 47364, Тернопільська обл., Зборівський р-н, село Озерна, вул. Б. Хмельницького, буд. 8.

Керівником організації є Торконяк Володимир Михайлович. Розмір статутного капіталу складає 434 072,81 грн.

ТОВ «Віконенко» займається такими видами діяльності:

- виробництво будівельних виробів із пластмас;
- виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів;
- формування й оброблення листового скла;
- установлення столярних виробів;
- неспеціалізована оптова торгівля;
- роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах;
- надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

ТОВ «Віконенко» має самостійний баланс, розрахункові (поточні) та інші рахунки в банку, печатку зі своїм найменуванням. На базовому підприємстві застосовують сучасні засоби обчислювальної техніки, робочі місця.

Головними джерелами формування ресурсів підприємства є прибуток,

банківські кредити та додаткові внески акціонерів. ТОВ «Віконенко» може надавати банку, в якому розміщені кошти підприємства, право розпоряджатися вільними обіговими коштами, за що підприємство отримує дохід від банку у вигляді відсотків.

Товариство дотримується законів, які регулюють використання природного багатства України.

ТОВ «Віконенко» самостійно здійснює матеріально-технічне забезпечення, а також капітальне будівництво власних чи залучених необоротних активів. Таке забезпечення можливе завдяки чіткій системі угод з підрядниками, роботі на біржі.

Переважаюча більшість відносин досліджуваного підприємства з іншими організаціями регулюються за допомогою договорів.

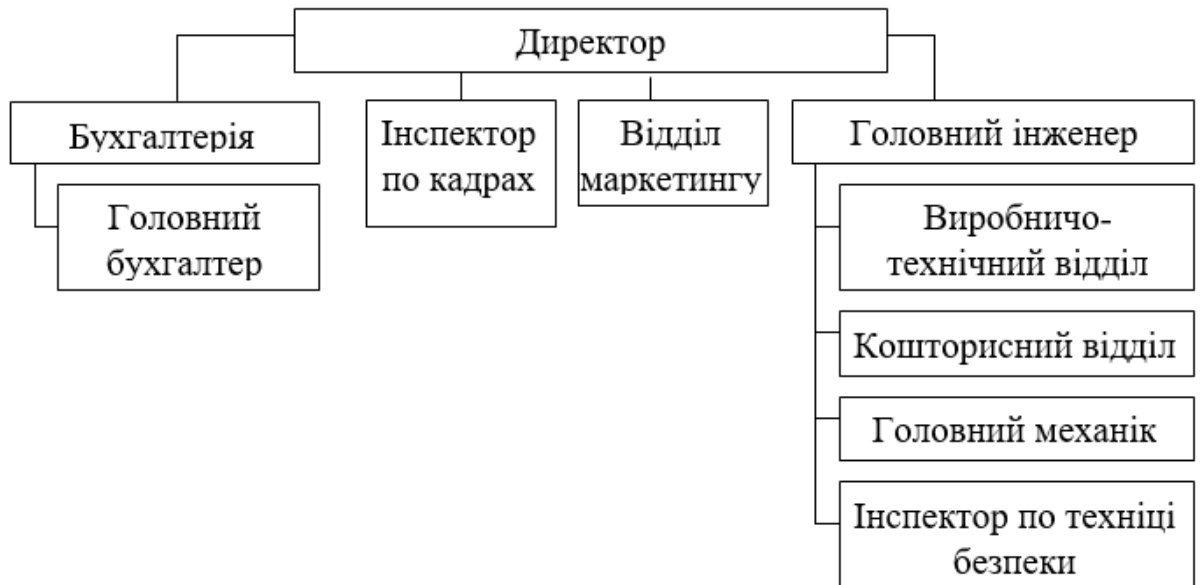
Підприємство здійснює розрахунки по власним зобов'язанням у готівковій та безготівковій формі відповідно до чинного законодавства.

Початковим розміром і джерелом формування фінансових ресурсів ТОВ «Віконенко» є статутний капітал. Він являє собою суму капіталу, необхідну для початку господарської діяльності підприємства. Розмір статутного капіталу визначається статутом підприємства.

Розмір власного капіталу ТОВ «Віконенко» знаходиться постійно в його власності та розпорядженні. Він є сумою початкового капіталу, який у вигляді коштів статутного фонду інвестовано в його діяльність, та власних фінансових ресурсів, які сформовані або отримані підприємством за період його діяльності.

Середньооблікова чисельність працівників ТОВ «Віконенко» складає 58 осіб.

Організаційна структура управління ТОВ «Віконенко» (рис. 1.7) є лінійно-функціональною. В цій структурі має місце часткове розділення управлінських функцій залежно від їх спеціалізації.

Рис. 1.7. Організаційна структура ТОВ «Віконенко»

Позитивними моментами в лінійно-функціональній системі управління підприємством є:

- централізація влади;
- наявність чималих правил та стандартів, які сприяють забезпеченню однорідності виконання працівниками підприємства своїх обов'язків;

- чіткий поділ праці;
- об'єктивна система винагороди.

У ТОВ «Віконенко» діє єдина адміністративна система з єдиним штатним розкладом.

Вищу виконавчу владу на ТОВ «Віконенко» має директор, який здійснює поточне управління діяльністю підприємства. Директорові підпорядковуються чотири заступники, до підпорядкування яких належать свої підрозділи. Між ними існує тісний взаємозв'язок.

Директор ТОВ «Віконенко» незалежно приймає рішення щодо поточного управління підприємством, окрім питань, які належать виключно до юрисдикції засновників. Контроль за діяльністю підприємства здійснюють засновники спільно з директором, а також частково кожний співробітник. Директор виконує такі функції: організація роботи всієї компанії та кожного співробітника в ній; планування та управління персоналом; навчання нових працівників; ведення заказів клієнтів та контроль виконання завдань працівниками. Директор має великий досвід і високу кваліфікацію в сфері діяльності підприємства.

Кожен працівник в кінці місяця звітує у письмовій формі перед директором щодо результатів роботи, витрат часу та фінансових витрат. Директор в свою чергу кожного тижня проводить робочі наради з керівниками відділів, а кожного місяця – загальнофірмові наради, на яких кожен працівник може висловити свої побажання та бачення щодо подальшого розвитку компанії.

Директор ТОВ «Віконенко» також приймає рішення щодо найму працівників, їх навчання, мотивації та звільнення.

Бухгалтерський облік на ТОВ «Віконенко» ведеться у відповідності до вимог законодавства України з впровадженням реєстрів обліку господарських операцій у вигляді журналів, в яких узагальнюється інформація на синтетичних рахунках, передбачених Планом рахунків, який підприємство використовує для ведення бухгалтерського обліку.

Основним завданням головного бухгалтера ТОВ «Віконенко» є організація бухгалтерського обліку на підприємстві, та контроль за його здійсненням. Розпорядження та накази в межах повноважень головного бухгалтера обов'язкові для всіх працівників підприємства. Крім бухгалтерського обліку, бухгалтери ТОВ «Віконенко» також займаються загальноекономічними, фінансовими та плановими питаннями, а також

коротко- та довгостроковими прогнозами діяльності підприємства.

За даними фінансової звітності ТОВ «Віконенко» за 2019-2021 роки (додатки А, Б) проведемо аналіз основних показників діяльності підприємства (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

**Аналіз показників фінансово-господарської діяльності
ТОВ «Віконенко» за 2019-2021 рр.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп росту, %	
	2019 р., тис. грн.	2020 р., тис. грн.	2021 р., тис. грн.	2021 від 2019	2021 від 2020	2021 від 2019	2021 від 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	99233,5	127482,8	162112,9	+62879,4	+34630,1	63,4	27,2
Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	85776,5	110543,7	143718,3	+57941,8	+33174,6	67,5	30,0
Витрати на 1 грн. продукції, грн.	0,87	0,87	0,89	+0,02	+0,02	2,3	2,3
Валовий прибуток (збиток)	13457,0	16939,1	18394,6	+4937,6	+1455,5	36,7	8,6
Фінансовий результат до оподаткування	3118,9	3704,0	6723,2	+3604,3	+3019,2	115,6	81,5
Чистий прибуток (+), збиток (-)	2680,1	2731,2	5506,2	+2826,1	+2775	105,4	101,6
Дебіторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) на кінець року	2739,1	6409,1	6953,4	+4214,3	+544,3	153,9	8,5
Кредиторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) на кінець року	15255,9	20849,5	21379,9	+6124	+530,4	40,1	2,5
Нерозподілений прибуток (+), непокритий збиток (-)	17046,4	19723,7	4786,8	-12260	-14937	-71,9	-75,7

Як бачимо, чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг), ТОВ «Віконенко» протягом аналізованого періоду мав тенденцію до зростання. В 2021 р. він збільшився на 62879,4 тис. грн., або на 63,4% порівняно з 2019 р. та на 34630,1 тис. грн., або на 27,2% порівняно з 2020 р.

Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг), підприємства збільшилась в 2021 році порівняно з 2019 роком на 57941,8 тис. грн., або на 67,5%, а порівняно з 2020 р. – на 33174,6 тис. грн., або на 30%.

Валовий прибуток ТОВ «Віконенко» в 2021 р. збільшився на 4937,6 тис. грн., або на 36,7% порівняно з 2019 р. та на 1455,5 тис. грн., або на 8,6% порівняно з 2020 роком.

Фінансовий результат до оподаткування в 2021 р. збільшився на 3604,3 тис. грн., або на 115,6% порівняно з 2019 р. та на 3019,2 тис. грн., або на 81,5% порівняно з 2020 р.

Чистий прибуток підприємства в 2021 р. збільшився на 2826,1 тис. грн., або на 105,4% порівняно з 2019 р., а порівняно з 2020 р. – на 2775 тис. грн., або на 101,6%. Зростання чистого прибутку є позитивним для підприємства.

Дебіторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) на кінець року збільшилась в 2021 р. на 4214,3 тис. грн., або на 153,9% порівняно з 2019 р. та на 544,3 тис. грн., або на 8,5% порівняно з 2020 р.

Кредиторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) на кінець року збільшилась в 2021 р. на 6124 тис. грн., або на 40,1% порівняно з 2019 р. та на 530,4 тис. грн., або на 2,5% порівняно з 2020 р.

Нерозподілений прибуток ТОВ «Віконенко» зменшився в 2021 р. на 12260 тис. грн., або на 71,9% порівняно з 2019 р. та на 14937 тис. грн., або на 75,7% порівняно з 2020 р. Отже, зростання чистого прибутку ТОВ «Віконенко» протягом 2019-2021 рр. свідчить про покращення показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Економічна діяльність ТОВ «Віконенко» залежить від прийняття законодавчих актів, які дозволяють працювати в нормальному режимі вітчизняному товаровиробнику, а також від макроекономічних показників – рівня інфляції в країні, рівня безробіття тощо.

Стратегія подальшої діяльності ТОВ «Віконенко» – це постійна робота над поліпшенням якості та пошук і розробка нових видів продукції для задоволення зростаючих потреб населення.

Висновки до розділу 1

Необоротні активи – це сукупність майнових цінностей підприємства, які є складовою активу (майна) підприємства та багаторазово приймають участь в процесі його господарської діяльності та переносять свою використану вартість на витрати обігу частинами.

Згідно з ознайомленими нормативно-правовими актами, бухгалтерський облік – це інформаційна основа та один із важливих інструментів збору, узагальнення та обробки інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що ми і бачимо на прикладі ТОВ «Віконенко», яке при правильному підході до організації обліку, отримує досить хороші фінансові показники у підсумку.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ВІКОНЕНКО»

2.1. Організація первинного та зведеного обліку необоротних активів

Наявність первинних документів – обов'язкова умова відображення операцій в обліку.

Метою первинного обліку необоротних активів є надання інформації користувачам про різні господарські процеси, та факти [29, с. 107].

Первинні документи з обліку необоротних активів є письмовим свідомством, які фіксують та підтверджують господарські операції. Такі документи укладаються обов'язково одночасно з фактом здійснення господарської операції, або одразу після неї.

Первинні документи містять всю інформацію, яка стосується обліку необоротних активів, а саме, дані про їх надходження і вибуття, місцезнаходження, стан збереження, амортизацію, переоцінку, а також відновлення корисності. Первинні документи слугують джерелом інформації для всіх користувачів: внутрішніх (управлінський персонал підприємства), та зовнішніх (власники, аудитори та інші користувачі).

Однією із найважливіших складових необоротних активів підприємства є основні засоби. Вони беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох виробничих циклів. Тому їх документообіг варто правильно упорядкувати.

На ТОВ «Віконенко» основні засоби надходять у результаті капітальних вкладень, придбання за плату в інших підприємств і осіб, отримання від інших підприємств або осіб безоплатно, внесення

засновниками в рахунок їх внесків до статутного фонду підприємства, оприбуткування надлишків основних засобів, виявлених під час інвентаризації, а також внутрішнього переміщення.

На ТОВ «Віконенко» оприбуткування основних засобів здійснюється за актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) (форма № ОЗ-1). В ньому наводяться такі дані: найменування, шифр, код, норма амортизаційних відрахувань, рік випуску, дата введення в експлуатацію основного засобу.

Форма № ОЗ-1 оформляється, затверджується керівником та передається до бухгалтерії, де зберігається з технічною документацією об'єкту основних засобів, на термін експлуатації відповідного засобу і навіть три роки та один місяць після списання об'єкту з обліку. [29, с. 107].

За цим актом, від 13.05.2021 р. (додаток В) до ТОВ «Віконенко» був оприбуткований стіл електропневматичний ротаційний Szilank 2011 року випуску, який підприємство використовує у господарських цілях. Первісна вартість даного основного засобу складає 2864,77 грн.

На основі даних документів бухгалтерія ТОВ «Віконенко» проводить відповідні записи в інвентарних картках обліку основних записів (додаток Д). Технічна документація передається до іншого відділу підприємства і в бухгалтерії не зберігається.

В кінці місяця згідно даних інвентарних карток та даних форм розрахунку амортизації заповнюються картки обліку руху основних засобів. Відповідно - інвентарні картки, а також картки обліку руху основних засобів додаються, і загальна сума звіряється з даними синтетичного обліку. На основі даних з карток обліку та синтетичних сум, в кінці звітнього року заповнюється річна звітність по основних засобах.

Списання основних засобів у ТОВ «Віконенко» здійснюється за рішенням комісії на підставі акту списання основних засобів (форма № ОЗ-3).

На об'єкт списання комісія складає акт на списання основних засобів (форма ОЗ-3), в якому зазначаються (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Інформація, яка вноситься у Акт (форма ОЗ-3)

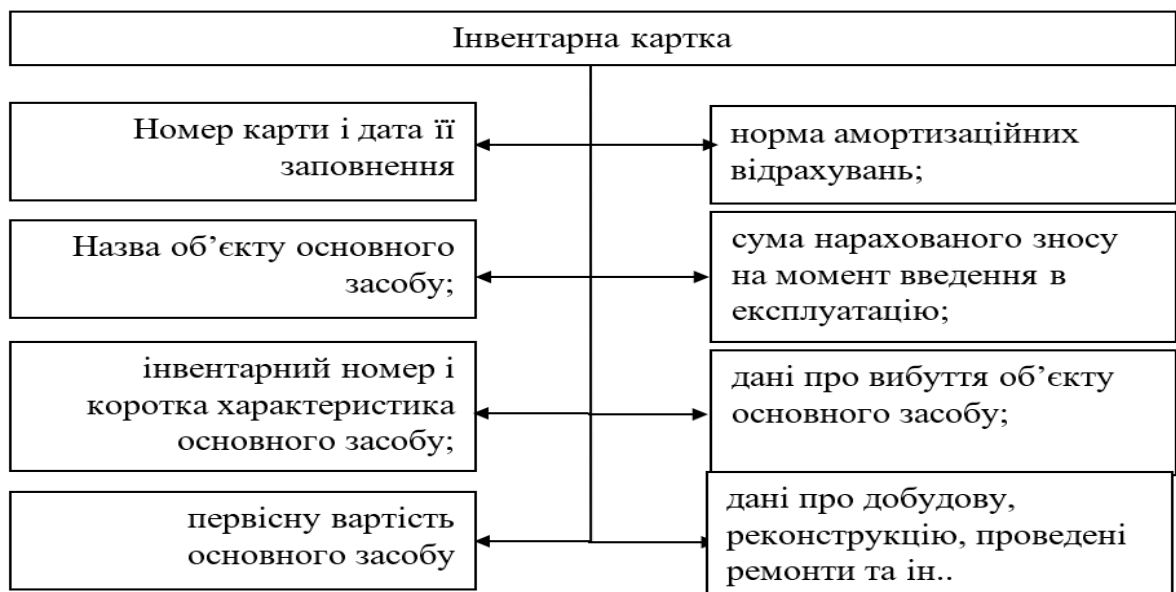
У акті (форма ОЗ-3) також визначають витрати на ліквідацію та розрахунок доходу чи збитку, який буде завдано підприємству при ліквідації засобу. Акт складається в двох примірниках, один з яких, після затвердження директором, передають до бухгалтерії, інший залишається у відповідальної особи. Коли об'єкт ліквідовуватимуть, саме цей акт стане обґрунтуванням для здачі на склад матеріалів [29, с. 107].

В акті на списання автотранспортних засобів також зазначається пробіг автомобіля, а при списанні основних засобів, що вибули внаслідок аварії, додають копію акту про аварію, пояснення причин аварії та зазначають заходи, що житі до винних осіб.

Для отримання аналітичних даних про наявність і рух основних засобів за їх класифікаційними ознаками бухгалтер ТОВ «Віконенко» на підставі підсумкових даних в інвентарних картках заповнює картку обліку руху основних засобів (форма ОЗ-8).

У випадку передачі основного засобу між різними підприємствами, складається акт на списання у двох екземплярах. На основі одного з примірників акту працівник, який передає об'єкт, робить відповідний запис у інвентарному списку ОЗ-9.

Інформацією для заповнення інвентарної картки слугують первинні документи (рис. 2.2) [29, с. 108].

Рис. 2.2. Інформація, яка вноситься у Інвентарну картку

Інвентарні картки по об'єктам основних засобів, які вибули, повинні зберігатись не менше 5 років, проте, за розпорядженням керівника термін може бути збільшено.

Інвентарні картки реєструються в описах (форма ОЗ-7). В описах відображаються дані по основних засобах за їх видами. Зареєстровані в описі картки формують картотеку основних засобів, групуючи їх по видах, а усередині видів – по місцях знаходження.

У акті за формою ОЗ-8 відображається рух основних засобів за видами. На основі акту формується оборотна відомість руху основних засобів, звіряється з підсумками синтетичного обліку. Оборотна відомість є підставою при формуванні звітності щодо наявності та руху основних засобів.

У випадках безкоштовної передачі об'єкта основних засобів на нього складають акт за формою ОЗ-1. Видачу необоротного засобу оформлюють як видачу товару – товарно-транспортною накладною. Ця накладна у майбутньому слугуватиме основою для визначення первісної та відновних вартостей, нарахування зносу, тощо.

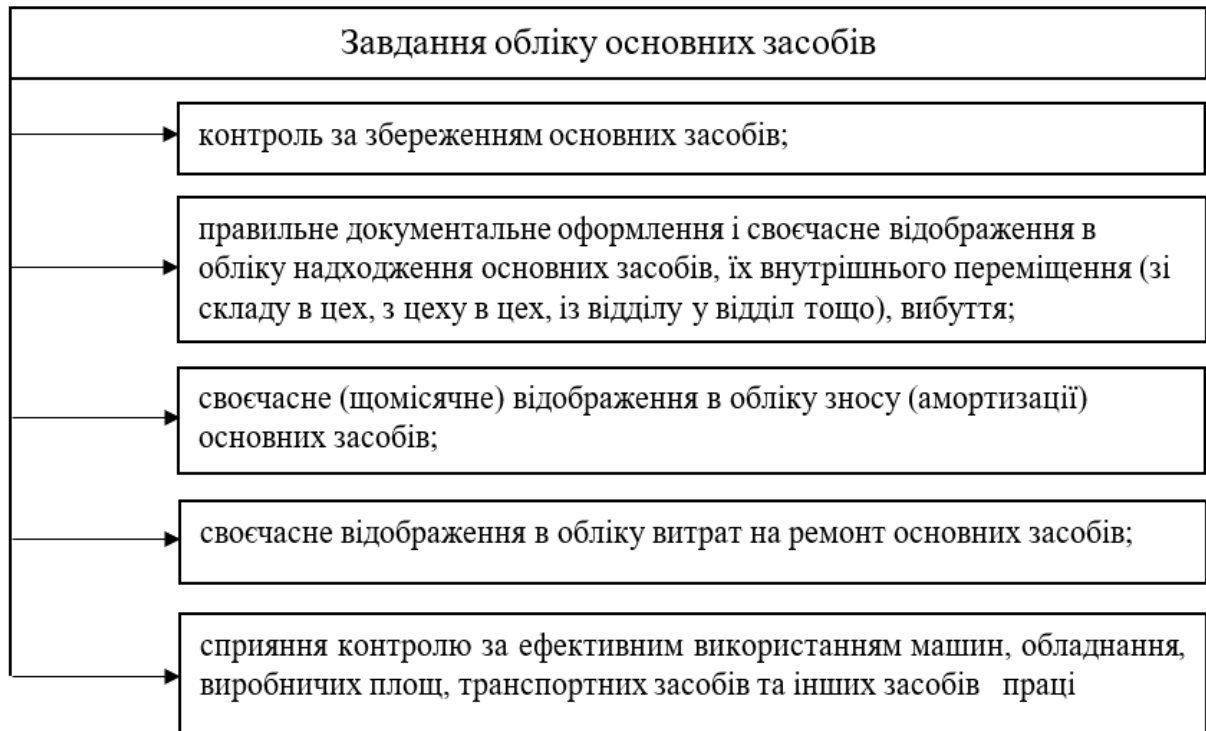
Документування основних засобів дуже трудомісткий процес, на допомогу обліковцям приходять електронний документообіг. За його допомогою можна оптимізувати роботу з первинною документацією обліку та руху основних засобів. Легкість та практичність роботи з електронним документообігом пояснюється тим, що в ньому все структуровано, тому користувач може швидко отримати необхідний документ, чи відфільтрувати результати пошуку конкретно за одним з видів документу [15; 16; 17]. Недоліком такої організації електронного документообігу є те, що первинні дані необхідно оцифрувати, тобто вручну вносити в базу. Проте, у ТОВ «Віконенко» перейшли на електронний документообіг за допомогою програмних продуктів.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік необоротних активів

До необоротних активів на ТОВ «Віконенко» належать нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції та основні засоби.

Облік необоротних активів організований на ТОВ «Віконенко» на всіх етапах їх руху.

У процесі обліку основних засобів, підприємство може поставити перед собою ряд завдань (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Завдання обліку основних засобів [28, с. 264]

Кореспонденція рахунків з обліку нематеріальних активів на ТОВ «Віконенко» наведена в табл. 2.1.

Придбання (виготовлення) нематеріальних активів обліковується на ТОВ «Віконенко» як капітальні інвестиції з використанням субрахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів». За дебетом даного субрахунку відображається збільшення витрат по необоротному активу, а за кредитом – зменшення, введення в експлуатацію.

Таблиця 2.1

**Кореспонденція рахунків з обліку нематеріальних активів
на ТОВ «Віконенко»**

№ з/п	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	2	3	4	5
1.	Отримано об'єкт нематеріальних активів	154	631	800,00
2.	Відображена сума ПДВ	641	631	160,00
3.	Об'єкт нематеріальних активів введений в господарський оборот	125	154	800,00
4.	Оприбуткування внесків засновників до статутного капіталу підприємства	125	46	600,00
5.	Оприбуткування безоплатно одержаного об'єкта нематеріальних активів за справедливою вартістю	125	424	500,00
6.	Одержано попередню оплату за рахунком за нематеріальний актив	311	681	1200,00
7.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	643	641	200,00
8.	Відображено дохід від реалізації нематеріального активу	681	742	1200,00
9.	Списано податковий кредит з ПДВ	742	643	200,00
10.	Закрито рахунок доходу на фінансовий результат	742	793	1000,00
11.	Списано вартість нематеріального активу в сумі накопиченої амортизації	133	12	3000,00
12.	Списано собівартість нематеріального активу	972	12	6000,00
13.	Закрито рахунок витрат на фінансовий результат	793	972	6000,00

Схема обліку руху основних засобів на ТОВ «Віконенко» наведена на рис. 2.4.

Синтетичний облік основних засобів ведеться на ТОВ «Віконенко» на рахунку 10 «Основні засоби». На цьому рахунку обліковуються основні фонди підприємства, власні, орендовані та безкоштовно отримані [11].

Рис. 2.4. Схема організації обліку руху основних засобів на ТОВ «Віконенко»

На рис. 2.5. наведено зміст записів за дебетом та кредитом рахунку 10.

Дебет	Рахунок 10 «Основні засоби»	Кредит
- надходження основних засобів (за первісною вартістю)		- вибуття основних засобів
- витрати, пов'язані з поліпшенням основних засобів		- сума уцінки
- сума дооцінки		

Рис. 2.5. Зміст господарських операцій, які відображаються за рахунком 10

Рахунок 10 на підприємстві «Віконенко» має такі субрахунки (табл. 2.2)

Таблиця 2.2

**Характеристика субрахунків рахунку 10 «Основні засоби» у
ТОВ «Віконенко»**

№ з/п	Назва субрахунку	Характеристика
	101 «Земельні ділянки»;	ведеться облік земельних ділянок.
	102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»;	ведеться облік капітальних витрат для поліпшення земель
	103 «Будинки та споруди»;	ведеться облік наявності та руху будівель, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв, а також житлових будівель
	104 «Машини та обладнання»;	обліковуються силові машини та устаткування, робочі машини та обладнання, вимірювальні прилади
	105 «Транспортні засоби»;	обліковуються всі види пересування, які призначені для переміщення людей і вантажів незалежно від вартості
	106 «Інструмент, прилади та інвентар»;	призначений для обліку механічних та немеханічних знарядь праці, ліній електропередач, робочого інвентаря, тощо
	108 «Багаторічні насадження»;	міститься інформація про дерева, кущі, та інші багаторічні насадження.
	109 «Інші основні засоби» [11].	призначений для тих основних засобів, які не підпадають під критерії інших субрахунків рахунку 10 «Основні засоби».

Для кращого відображення структури об'єктів, що обліковуються, рекомендуємо деталізувати 103 субрахунок у наступному вигляді.

Група 1. Будинки виробничо-господарського, соціально-культурного

призначення (в ТОВ «Віконенко» є споруда, яка виконує роль центру для надання послуг малозахищеним верствам населення та людям, які не мають дому) та іншого призначення;

Група 2. Будинки, які повністю чи частково призначені для проживання;

Група 3. Водокачки, стадіони, басейни, дороги, мости, пам'ятники.

За допомогою інвентарних карток, які ведуться окремо по кожному об'єкту здійснюється аналітичний облік на досліджуваному підприємстві.

Попозиційний облік основних засобів відображає технічну та економічну характеристику об'єкту, його місцезнаходження, первісну оцінку та переоцінку (індексацію) за відновлювальною вартістю, а також вид амортизації. Такий облік дає змогу фіксувати та простежувати всі зміни, які відбуваються з об'єктом.

В аналітичному (деталізованому) обліку показують зміни, що відбулися впродовж використання основних засобів.

Аналітичний облік основних засобів ведеться за місцями, де вони знаходяться, за нормами і напрямками нарахування амортизації [11].

Основні засоби підприємства прибувають до ТОВ «Віконенко» як наслідок придбання, безкоштовного отримання чи у вигляді внеску в статутний фонд.

Основні засоби відображаються за дебетом рахунку 10 «Основні засоби» при їх поступленні на підприємство, але при умові, якщо об'єкт основного засобу не потребує монтажу та вводиться в експлуатацію відразу після надходження на підприємство.

Основні засоби вибувають з ТОВ «Віконенко» з таких причин: повний знос і непридатність для дальшої експлуатації; безоплатна передача іншим підприємствам; продаж; стихійне лихо, передача міжгосподарським підприємствам у порядку пайової участі. Списанню підлягають ті основні

засоби, які втратили свою функцію, застаріли, зносились, назавжди зруйновані через надзвичайні ситуації чи втрачені [2, с. 98].

Списанню підлягають також будівлі, споруди, які зносились з часом, чи на заміну ним буде збудовані нові будівлі.

Кореспонденція рахунків з обліку основних засобів ТОВ «Віконенко» за грудень 2021 р., складений за даними Журналу 4 (додаток Е), наведений в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Кореспонденція рахунків з обліку основних засобів
ТОВ «Віконенко» за грудень 2021 р.**

№ з/п	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1.	Оприбутковані придбані основні засоби	152	631	16800,0
2.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	644	631	3360,0
3.	Відображені витрати, пов'язані з поліпшенням об'єктів основних засобів на суму використаних запасів та матеріалів	152	20	460,0
4.	Відображені витрати, пов'язані з поліпшенням об'єктів основних засобів на суму розрахунків за іншими операціями	152	68	780,0
5.	Відображено введення до експлуатації об'єкту основних засобів	104	152	17580,0
6.	Ліквідований об'єкт основних засобів (комп'ютер), який постраждав внаслідок пожежі	131	104	2952,19
7.	Відображена сума уцінки балансової вартості об'єкту основних засобів	977	109	815,80
8.	Списана амортизація об'єкту основних засобів на суму уцінки	977	131	120,50

Узагальнена інформація про наявність та рух основних засобів ТОВ «Віконенко», їх зносу, витрат на модернізацію відображається в регістрах та у фінансовій звітності.

Вибуття основних засобів відображається на ТОВ «Віконенко» у Журналі 4 (додаток Е), у графі 4, розділ 1, як наслідок їх реалізації, безоплатного передавання, неможливості одержання в подальшому

економічної вигоди від їх використання або недотриманням критеріям визнання активом.

Якщо з певних причин об'єкт основного засобу не може бути достатньо деталізованим, то первинні документи по цьому засобу групуються у допоміжних відомостях.

Для удосконалення обліку необоротних активів ТОВ «Віконенко» ми пропонуємо підприємству користуватись окремим, додатковим, рахунком з обліку необоротних активів. Це дасть змогу бачити та контролювати витрати на ремонт у розрізі двох субрахунків – поточний та капітальний ремонт. Введений рахунок за своєю суттю має бути активним та калькуляційним. Підсумком по дебету цього рахунку буде сума всіх витрат на ремонт засобів, а по кредиту – сума списання завершених ремонтів на витрати поточного періоду. Залишок, тобто сальдо, по цьому рахунку – це сума незавершеного поточного та капітального ремонтів необоротних активів

2.3. Амортизація необоротних активів та відображення її в обліку

Одним з найважливіших джерел фінансування відтворення необоротних активів, є амортизаційні відрахування. Вони дозволяють покращити склад і структуру необоротних активів, а також підвищити конкурентоспроможність випущеної підприємством продукції.

Амортизація необоротних активів – систематичний розподіл протягом періоду корисного використання (освоєння) необоротних активів, що амортизуються [27].

Амортизаційні відрахування використовуються для повного відтворення зношених необоротних активів, а також для їх часткового відшкодування (на капітальний ремонт та модернізацію) [20, с. 110].

Метод амортизації необоротних активів визначається на підприємстві наказом про облікову політику. Метод амортизації може змінюватись. У випадку зміни, амортизація з новим методом, розпочинається з наступного місяця.

Нарахування амортизації необоротних активів проводиться на ТОВ «Віконенко» щомісячно. Для нарахування амортизації необоротних активів на підприємстві використовується метод їх прямолінійного списання, за яким річна сума амортизації необоротних активів визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк їх корисного використання.

На ТОВ «Віконенко» встановлені такі терміни експлуатації об'єктів основних засобів:

Будинки та споруди – 15 років;

Машини та обладнання – 10 років;

Транспортні засоби – 9 років;

Інші основні засоби – 5 років.

Термін корисного використання та метод амортизації переглядаються один раз на рік.

Амортизація основних засобів ТОВ «Віконенко» нараховується з дати, коли актив побудований/придбаний та є придатним до використання.

Нарахування амортизації основних засобів ТОВ «Віконенко» призупиняється на проміжок часу, коли цей об'єкт виведений з експлуатації. При цьому складаються підтвердні документи, що засвідчують факт виведення основних засобів з експлуатації, таких як: наказ керівника підприємства, акт про тимчасове виведення основного засобу з виробничого процесу тощо.

Розрахунок амортизації необоротних активів здійснюється згідно діючих національних положень.

Розрахунок амортизації відбувається відповідно до положень п. 138.3

ст. 138 ПКУ. Згідно цих положень, для амортизаційних відрахувань визначається вартість основних засобів без сум переоцінок [31].

Згідно з п. 25 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів, суми нарахованих амортизаційних відрахувань заносять в дебет витратних рахунків, які кореспондують з кредитом рахунку зносу (амортизації) необоротних активів [21].

Таким чином амортизація тих оборотних активів які причетні до створення нових оборотних засобів, не відноситься до витрат періоду, а заноситься до загальної вартості створюваного об'єкта незавершеного будівництва.

У випадку, коли з'являються різниці при нарахуванні амортизації, такі різниці корегуються відповідно до вимог ст. 138 ПКУ [31]. При визначенні різниць враховується вся сума нарахованої у звітному періоді амортизації необоротних активів. Ці різниці відображаються у Додатку РІ до Податкової Декларації з податку на прибуток підприємств (додаток Ж).

Інформація щодо нарахованої амортизації основних засобів відображається у Додатку АМ до Податкової Декларації з податку на прибуток підприємств (додаток З).

Оскільки бухгалтерський облік необоротних активів ведеться пооб'єктно, то і амортизація необоротних активів нараховується та відображається в бухгалтерському обліку за кожним інвентарним об'єктом необоротних активів.

У ТОВ «Віконенко» для обліку нематеріальних активів використовуються субрахунки 125 «Авторське право та суміжні з ним права», та 127 «Інші нематеріальні активи».

Кореспонденція рахунків з обліку амортизації нематеріальних активів на ТОВ «Віконенко» наведена у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Кореспонденція рахунків з обліку амортизації нематеріальних активів
на ТОВ «Віконенко»**

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1.	Списана сума накопиченої амортизації безоплатно переданого об'єкта нематеріальних активів	133	125	220,00
2.	Нарахована амортизація нематеріальних активів:			
2.1	виробничого призначення	23, 91	133	400,00
2.2.	загальногосподарського призначення	92	133	350,00
2.3	що використовуються для збуту продукції	93	133	200,00
3.	Списана сума накопиченої амортизації ліквідованих об'єктів нематеріальних активів	133	125	950,00

Аналітичний облік амортизації нематеріальних активів ведеться на ТОВ «Віконенко» за їх видами.

Схема обліку амортизації основних засобів на ТОВ «Віконенко» наведена на рис. 2.6.

**Рис. 2.6. Схема організації обліку амортизації основних засобів
ТОВ «Віконенко»**

Узагальнення інформації про нарахований знос необоротних активів відбувається на рахунку 13 «Знос необоротних активів». На цьому рахунку за дебетом відображається сума нарахованого зносу, за кредитом – зменшення цієї суми [11].

Кореспонденція рахунків з обліку амортизації основних засобів ТОВ «Віконенко» наведені в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Кореспонденція рахунків з обліку амортизації основних засобів ТОВ
«Віконенко»**

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1.	Нарахована амортизація основних засобів виробничого призначення	23	131	661,93
2.	Нарахована амортизація основних засобів адміністративного призначення	92	131	202,81
3.	Нарахована амортизація основних засобів, пов'язаних зі збутом товарів	93	131	81,74
4.	Відображена сума уцінки балансової вартості об'єкту основних засобів	97	109	9797,26
5.	Списана амортизація об'єкту основних засобів на суму уцінки	97	131	81,74
6.	Списана амортизація об'єктів основних засобів, які постраждали внаслідок надзвичайних подій	97	131	62,81

Нарахована амортизація основних засобів включається до складу витрат на рахунки 9 класу Плану рахунків в залежності від того, для яких цілей використовується об'єкт основних засобів.

Оскільки амортизація є одночасно джерелом відтворення та витратами підприємства, вона потребує особливої уваги. Рекомендуємо ТОВ «Віконенко», як підприємству, що нарощує свої виробничі потужності, деталізувати оборотні засоби, які знаходяться на балансі товариства.

2.4. Особливості інвентаризації необоротних активів

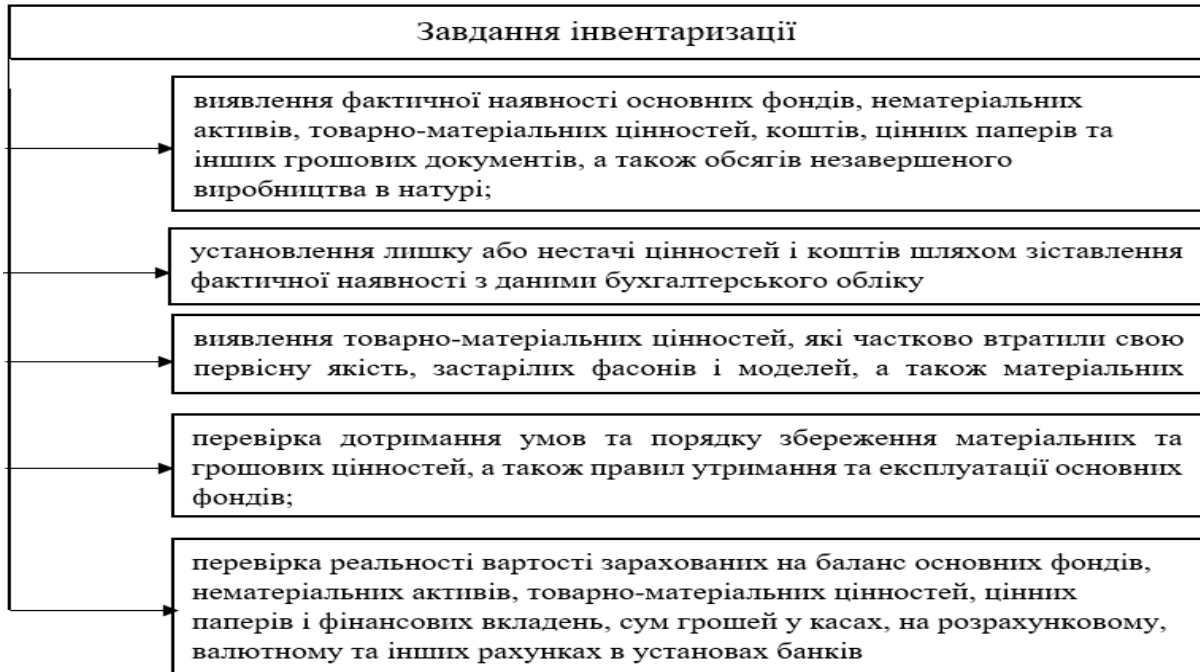
Інвентаризація – це незамінний інструмент у господарській діяльності підприємства, який забезпечує перевірку та документальне підтвердження бухгалтерських подій, документів, майна, розрахунків, тощо [4, с. 74].

Інвентаризація передбачена Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [38].

Інвентаризація необоротних активів проводиться на підставі відповідного положення [35], згідно до якого інвентаризація – це засіб за допомогою якого перевіряється фактичні залишки та звіряються з даними обліку. Основні завдання інвентаризації відображено на рис. 2.7.

Проведення інвентаризації є обов'язковим у наступних випадках:

- напередодні того, як підприємство починає формувати фінансову звітність;
- у майже всіх випадках руху державного майна, чи бюджетної організації (передачі, оренда, приватизація, перетворення державного підприємства у приватне чи комунальне, тощо);
- у доказаних випадках зловживань працівниками (крадіжки, псування цінностей, невідповідальне поводження);
- за рішенням суду, чи інших уповноважених органів державної влади;
- у разі кадрових змін у складі матеріально-відповідальних осіб, та керівництва підприємством;
- у випадках аварій, надзвичайних ситуацій, тощо;
- у разі припинення підприємства в обсязі, визначеному пунктом 6 цього розділу;
- разі якщо підприємство прийняло рішення скласти фінансову звітність за міжнародними стандартами;

Рис. 2.7. Основні завдання інвентаризації

– в інших випадках, передбачених законодавством [35].

Зауважимо, що при обов'язковій інвентаризації, їй підлягає також майно на позабалансових рахунках.

У ТОВ «Віконенко» проводить інвентаризацію кожного року, станом на 30 листопада. Проте, періодичність інвентаризації може бути змінена керівником відповідно до норм законодавства.

Для здійснення інвентаризацій на підприємстві створюється спеціальна постійна інвентаризаційна комісія.

Першим етапом інвентаризації на ТОВ «Віконенко» є перевірка наявності технічних паспортів та документів стосовно основних засобів. Здійснюється перевірка документального оформлення основних засобів прийнятих чи зданих в оренду та відображення в обліку інформації, щодо них. У разі виникнення розбіжностей вносяться корегування та поправки. На етапі складання інвентаризаційних описів (додаток К), комісія має право відображати інформацію за об'єктами основних засобів, або ж їх групами та за матеріально відповідальними особами. Інформація в інвентаризаційні

описи вноситься, зазначаючи назву основного засобу, в залежності від його призначення, та унікальний інвентарний номер.

При проведенні інвентаризації транспортних засобів, комісія обов'язково перевіряє інформацію, щодо номера кузова, двигуна та інше. Інвентаризуючи будівлі, земельні ділянки, споруди, природні ресурси, здійснюється перевірка наявності документів, підтверджуючих право власності. Якщо комісією виявлено основні засоби, не придатні до експлуатації, вони відносяться до окремого інвентаризаційного опису, із зазначенням причини, що спричинили такий його стан [21, с. 89].

При проведенні інвентаризації нематеріальних активів на ТОВ «Віконенко», комісія в першу чергу здійснює перевірку наявності документів, що були причиною для оприбуткування даних активів, або ж підтверджують майнові права на них. Для відображення інформації, щодо проведеної інвентаризації використовують інвентаризаційний опис нематеріальних активів. Даний опис необхідно складати пооб'єктно, або ж за групою об'єктів, якщо вони мають одне й теж функціональне призначення. До інвентаризаційного опису нематеріальних активів вносяться наступні дані: дата придбання, назва нематеріального активу, його характеристика, термін корисної експлуатації, його вартість. У тому випадку, якщо комісією виявлено розходження у вигляді лишків або ж недостач, складається порівняльна відомість проведеної інвентаризації. При цьому матеріально відповідальні особи повинні надати пояснення у письмовому вигляді. По факту проведення інвентаризації нематеріальних активів вносяться відповідні корегування до бухгалтерського обліку, за виявлення такої необхідності.

Результатом проведення інвентаризації можуть стати нестачі або надлишки. В такому разі, потрібно встановлювати причину. Надлишки обов'язково оприбутковуються. Нестачі, якщо вони в допустимих межах

(всихання, корозія, тощо) списуються на витрати. У випадку, коли нестачі суттєві, встановлюється винуватець, та списується з нього у вигляді утримання із заробітної плати, догани чи попередження, тощо. Якщо винних осіб не встановлено, нестачі списуються на витрати.

До початку проведення інвентаризації, необхідно ознайомитись із технічною документацією та розміщенням основних засобів на підприємстві. Під час проведення інвентаризації, інвентаризаційна комісія перевіряє наявність та стан усіх об'єктів основних засобів – від будівель до комплектуючих комп'ютера. При проведенні інвентаризації нерухомості (будівель, споруд, земельних ділянок) перевіряється технічна документація на ці об'єкти. Також, комісія оцінює стан зносу будівель та вносить у примітки цю інформацію.

Незавершене будівництво при інвентаризації проводиться по кожному об'єкту окремо. Це дуже важливий етап у інвентаризації, адже об'єкти незавершеного будівництва можуть бути передані у виробництво, при цьому не оформлені відповідними актами, відповідно і знос на них не нараховується. Таке упущення в документуванні може призвести до того, що об'єкт зноситься швидше за розрахований термін і вимагатиме незапланованих витрат на його ремонт.

Інвентаризація нематеріальних активів більш технічна – перевіряються документи, переглядаються причини віднесення об'єкту саме до цієї групи засобів. Програмне забезпечення перевіряється безпосередньо за допомогою електронних носіїв.

Таким чином, інвентаризація необоротних активів є одним із найважливіших елементів методу бухгалтерського обліку. Правильно організований процес, комісія, яка має високу кваліфікацію, є запорукою отримання точної, своєчасної облікової інформації.

2.5. Відображення необоротних активів у звітності ТОВ «Віконенко»

За національними стандартами інформація щодо основних засобів відображається в першу чергу в I розділі активу Балансу (Звіту про фінансовий стан) (ф. № 1) підприємства.

Бухгалтерський баланс – це форма бухгалтерської звітності. Баланс відображає стан господарських ресурсів й джерел їх формування у грошовому еквіваленті на конкретну дату [2, с. 147].

Форма 1 є основним джерелом інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, адже її користувачі можуть зробити висновок не лише про минулий період діяльності, а й на перспективу. Показники балансу на початок і кінець звітної періоду відображають зміни у складі активів, капіталу та зобов'язань, за якими можна визначати рентабельність та інвестиційну привабливість підприємства.

Звітний рік для усіх підприємств, установ і організацій визначається як період з 1 січня по 31 грудня включно.

Річна звітність подається підприємством не пізніше 20 лютого наступного за звітним роком. Наприклад, звітність за 2021 рік як до органів податкової, так і статистики подають не пізніше 9 лютого 2022 року.

ТОВ «Віконенко» складає Баланс підприємства за даними оборотно-сальдової відомості на кінець останнього дня звітної періоду.

Бухгалтерський баланс показується як таблиця, яка на певну дату містить згруповані засоби підприємства й джерела їх формування. Частина балансу, яка містить наявні засоби, виступає активом, а частина балансу, яка містить джерела засобів, - пасивом. Підсумки активу балансу між собою рівні. Ця рівність зумовлена тим, що в обох частинах балансу відображено одне й те саме майно, але згруповане за різними ознаками: в активі – за

складом і розміщення, у пасиві – за джерелами утворення і цільовим призначенням.

Оскільки ТОВ «Віконенко» є малим підприємством, то воно щороку складає Фінансовий звіт суб'єкту малого підприємництва за формою 1-м. До складу цього звіту входить Баланс та Звіт про фінансові результати (додатки А, Б).

Первісна вартість нематеріальних активів підприємства наводиться в Балансі в рядку 1001, залишкова вартість – у рядку 1000, а накопичена амортизація – в рядку 1002. Первісна вартість основних засобів наводиться у статті «Основні засоби» (рядок 1011), залишкова вартість основних засобів – у рядку 1010), а сума нарахованого у встановленому порядку зносу – у рядку 1012. Залишковою вартістю виступає різниця між сумами первісної вартості та зносу. Незавершені капітальні інвестиції наводяться у рядку 1005, інші необоротні активи – у рядку 1090.

Склад I розділу активу Балансу «Необоротні активи» представлений в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Склад I розділу активу Балансу «Необоротні активи» на 31.12.2021

Назва статті	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього року
Нематеріальні активи	1000	14,0	11,4
Первісна вартість	1001	1533,0	1533,0
Накопичена амортизація	1002	(1519,0)	(1521,6)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1456,0	-
Основні засоби	1010	17812,0	14323,9
первісна вартість	1011	31417,0	32965,3
Знос	1012	(13605,0)	(18641,4)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього:	1095	19282,0	14335,3

У статті під кодом рядка 1000 відображається сума об'єктів основних засобів за залишковою вартістю.

У статті під кодом рядка 1005 підприємство відображає вартість усіх

незавершених інвестицій на дату балансу. В цій сумі загальний підсумок усіх інвестицій підприємства у власне устаткування, будівлі, програмне забезпечення, тощо, а також вартість об'єктів отриманих на умовах лізингу, та об'єктів отриманих у довірче управління.

У статті під кодом рядка 1090 відображається сума тих засобів, які за ознаками неможливо віднести до окремої статті у Балансі.

Висновки до розділу 2

Документування операцій, пов'язаних з рухом основних засобів від моменту їх придбання чи отримання до вибуття, повинен бути систематичним та добре організованим.

Форма 1 виступає важливим джерелом інформаційних даних щодо майнового та фінансового стану підприємства, адже її користувачі можуть зробити висновок не лише про минулий період діяльності, а й на перспективу. Показники балансу на початок і кінець звітного періоду відображають зміни у складі активів, капіталу та зобов'язань, за якими можна визначати рентабельність та інвестиційну привабливість підприємства.

Необоротні активи, оформлені відповідними первинними документами, підлягають відображенню в обліку підприємства, де відбувається їх узагальнення в синтетичних регістрах (журналах, головних книгах) та формах звітності.

РОЗДІЛ 3

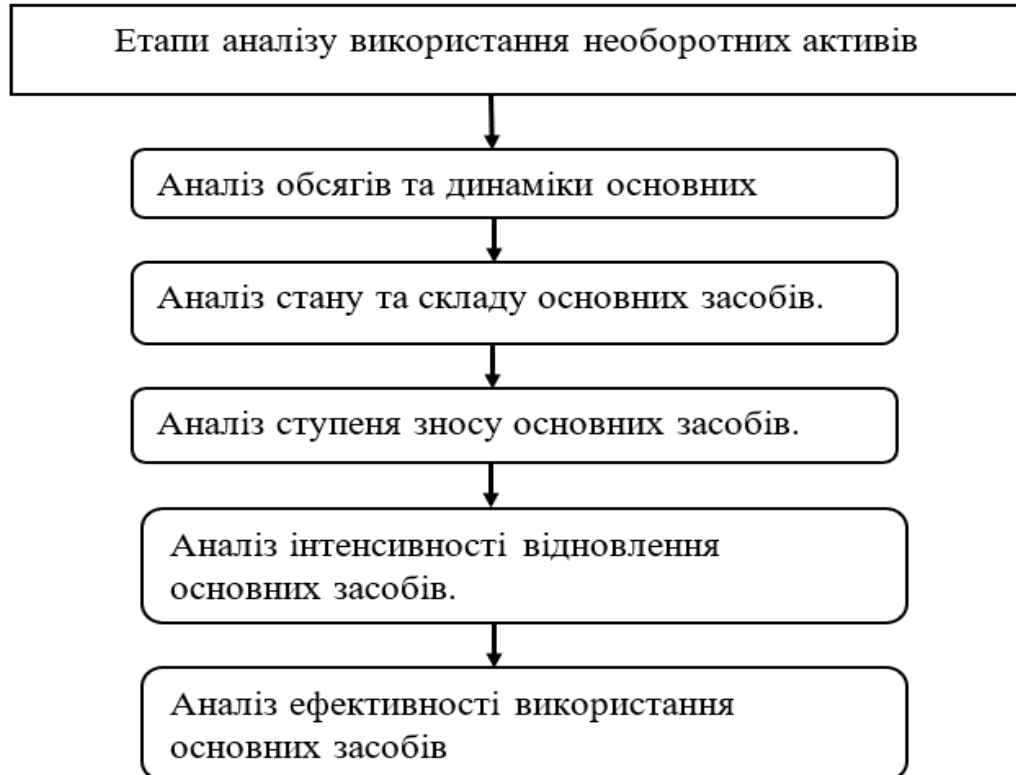
АНАЛІЗ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТОВ «ВІКОНЕНКО»

3.1. Аналіз складу та структури необоротних активів ТОВ «Віконенко»

Для правильного визначення економічних показників фінансової та господарської діяльності підприємства, проводиться аналіз активів, капіталу та зобов'язань підприємства [49, с. 157].

Аналіз необоротних активів проводиться з метою визначення резервів для більш ефективного їх використання та збільшення випуску продукції за рахунок більш ефективного використання трудових ресурсів.

Аналіз стану та ефективності використання необоротних активів проводиться за певними етапами (рис. 3.1) [49, с. 158].

Рис. 3.1. Етапи аналізу стану та ефективності використання необоротних активів

Джерелами інформації для аналізу необоротних активів підприємства є фінансова звітність.

Необоротні активи використовуються підприємством з моменту його створення. До необоротних активів ТОВ «Віконенко» належать нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції та основні засоби.

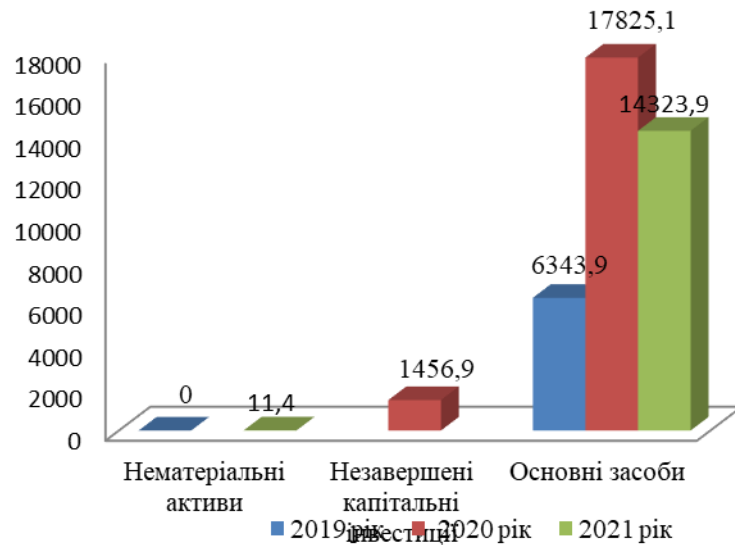
В табл. 3.1 проведемо аналіз динаміки необоротних активів у ТОВ «Віконенко» за 2019-2021 роки.

Таблиця 3.1

**Аналіз динаміки необоротних активів ТОВ «Віконенко»
протягом 2019-2021 рр.**

Види основних засобів	2019 р., тис. грн.	2020 р., тис. грн.	2021 р., тис. грн.	Відхилення 2020 р. від 2019 р.		Відхилення 2021 р. від 2020 р.	
				Абсолютне (+,-)	Темп приросту, %	Абсолютне (+,-)	Темп приросту, %
Нематеріальні активи:							
- залишкова вартість	0	0	11,4	0	0,0	+11,4	100,0
- первісна вартість	0	0	1533,0	0	0,0	+1533	100,0
- накопичена амортизація	0	0	1521,6	0	0,0	+1521,6	100,0
Незавершені капітальні інвестиції	0	1456,9	0	+1456,9	100,0	-1456,9	-100,0
Основні засоби:							
- залишкова вартість	6343,9	17825,1	14323,9	+11481,2	181,0	-3501,2	-19,6
- первісна вартість	16172,5	32949,3	32965,3	+16776,8	103,7	+16,0	0,05
- знос	9828,6	15124,2	18641,4	+5295,6	53,9	+3517,2	23,3
Разом	6343,9	19282,0	14335,3	+12938,1	203,9	-4946,7	-25,7

Динаміку необоротних активів ТОВ «Віконенко» у 2019-2021 рр. графічно зобразимо на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Динаміка необоротних активів ТОВ «Віконенко» у 2019-2021 рр.

Як бачимо, розмір необоротних активів ТОВ «Віконенко» збільшився в 2020 році порівняно з попереднім роком на 12938,1 тис. грн., або на 203,9%. На це вплинуло зростання розміру незавершених капітальних інвестицій підприємства на 1456,9 тис. грн.

В 2021 році розмір необоротних активів ТОВ «Віконенко» знизився порівняно з 2020 роком на 4946,7 тис. грн., або на 25,7%. На це вплинуло зменшення розміру незавершених капітальних інвестицій (на 1456,9 тис. грн.), а також залишкової вартості основних засобів підприємства (на 3501,2 тис. грн., або 19,6%).

Нематеріальні активи були придбані ТОВ «Віконенко» тільки в 2021 році. Їх первісна вартість склала 1533,0 тис. грн., накопичена амортизація – 1521,6 тис. грн., а залишкова вартість – 11,4 тис. грн.

Незавершені капітальні інвестиції були на підприємстві лише в 2020 році в розмірі 1456,9 тис. грн.

Первісна вартість основних засобів мала тенденцію до збільшення протягом аналізованого періоду: в 2020 року вона збільшилась на 16776,8

тис. грн., або на 103,7% порівняно з 2019 роком. Сума зносу основних засобів збільшилась в 2020 році на 5295,6 тис. грн., або на 53,9% порівняно з 2019 роком. В 2021 році первісна вартість основних засобів ТОВ «Віконенко» зросла на 16 тис. грн., або на 0,05% порівняно з 2020 роком. Сума зносу основних засобів збільшилась в 2021 році на 3517,2 тис. грн., або на 23,3% порівняно з 2020 роком. Відмічене зростання основних засобів підприємства є позитивним, оскільки воно призведе до підвищення виробничого потенціалу підприємства.

Важливою у процесі аналізу є інформація щодо структури необоротних активів. Структура необоротних активів – це пропорції розподілу ресурсів між окремими елементами поточних активів. Розуміння специфіки структури необоротних активів на підприємстві дозволяє не лише краще управляти ними, але і концентрувати увагу саме на тих ділянках, де повинно бути забезпечено найефективніше їх використання [9].

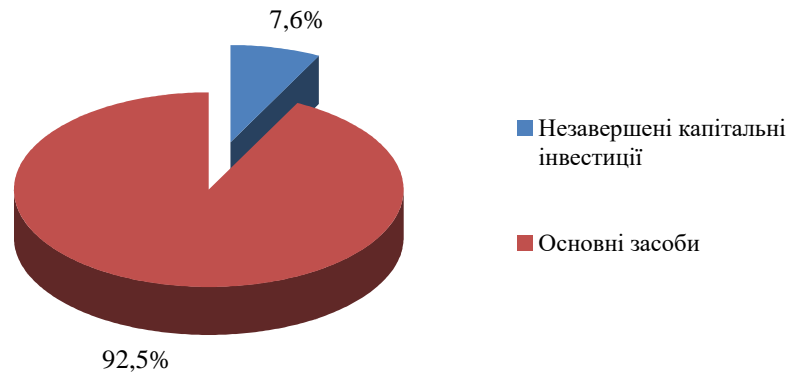
За даними табл. 3.1 проведемо аналіз структури необоротних активів ТОВ «Віконенко» у 2019-2021 рр. (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Аналіз структури необоротних активів ТОВ «Віконенко»
у 2019-2021 рр.**

Найменування основних засобів	2019 р., %	2020 р., %	2021 р., %	Абсолютне відхилення (+,-)	
				2020 р. від 2019 р.	2021 р. від 2020 р.
Нематеріальні активи:					
– залишкова вартість	0,0	0,0	0,08	0,0	+0,08
– первісна вартість	0,0	0,0	10,7	0,0	+10,7
– накопичена амортизація	0,0	0,0	10,6	0,0	+10,6
Незавершені капітальні інвестиції	0,0	7,6	0,0	+7,6	-7,6
Основні засоби:					
– залишкова вартість	100,0	92,5	99,9	-7,5	+7,4
– первісна вартість	254,9	230,0	230,0	-24,9	0,0
– знос	154,9	96,7	130,0	-58,2	+33,3
Разом	100,0	100,0	100,0	-	-

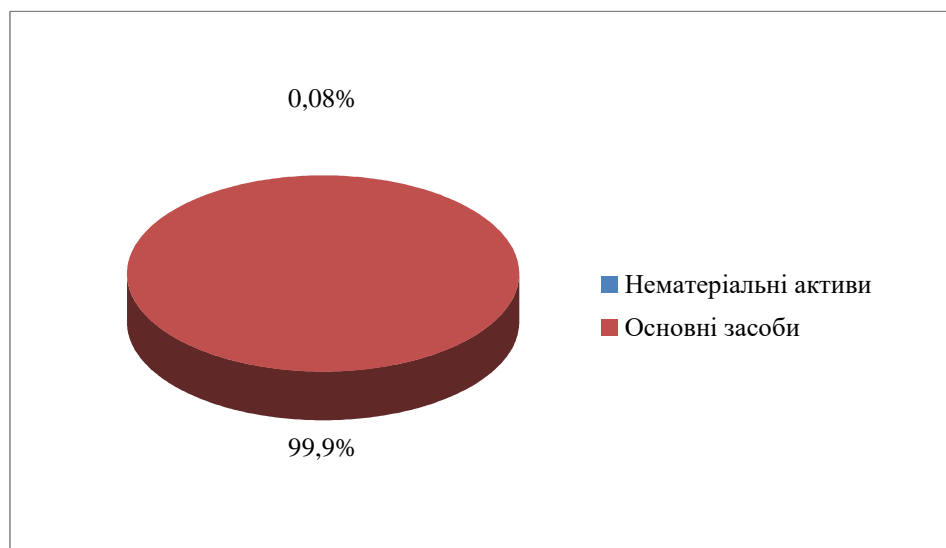
Структуру необоротних активів ТОВ «Віконенко» в 2020 році графічно зобразимо на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Структура необоротних активів ТОВ «Віконенко» в 2020 році

Як бачимо, в 2020 році у структурі необоротних активів ТОВ «Віконенко» найбільшу частку займали основні засоби (92,5%), а найменшу – незавершені капітальні інвестиції (7,6%).

Структура необоротних активів ТОВ «Віконенко» в 2021 році графічно представлена на рис. 3.4.

Рис. 3.4. Структура необоротних активів ТОВ «Віконенко» в 2021 році

З наведеної на рис. 3.3 структури необоротних активів ТОВ «Віконенко» бачимо, що найбільшу частку в ній займали основні засоби (99,9%), а найменшу – нематеріальні активи (0,08%).

Отже, протягом аналізованого періоду в структурі необоротних активів ТОВ «Віконенко» найбільшу частку займали основні засоби.

3.2. Аналіз ефективності використання необоротних активів ТОВ «Віконенко»

Одним з основних критеріїв фінансового стану підприємства є рентабельність, тобто наскільки підприємство ефективно управляє своїми активами.

Для нормальної та прибуткової роботи підприємства, необхідне правильне управління активами, в тому числі, і основними засобами [10, с. 53].

Ефективність використання необоротних активів залежить від того наскільки підприємство забезпечене ними. Не менш важливо те, як ефективно підприємство розпоряджається своїми активами.

Давайте розглянемо різні економічні коефіцієнти на прикладі ТОВ «Віконенко».

Коефіцієнт участі операційних необоротних активів у загальній сумі активів (K_y) розраховується за формулою:

$$K_y = \frac{\overline{BA_c}}{BA_c + OA_c}, \quad (3.1)$$

де BA_c – необоротні активи підприємства;

OA_c – оборотні активи підприємства.

Коефіцієнт участі операційних необоротних активів у загальній сумі активів ТОВ «Віконенко» складає:

$$K_{y2019} = \frac{6343,9}{6343,9 + 62227,0} = 0,10$$

$$K_{y2020} = \frac{19282,0}{19282,0 + 81940,2} = 0,19$$

$$K_{y2021} = \frac{14335,3}{14335,3 + 75330,5} = 0,16$$

Коефіцієнт зносу необоротних активів (Кз) визначається за формулою:

$$K_z = \frac{Зк}{BA_c},$$

(3.2)

де Зк – сума зносу необоротних активів.

Цей коефіцієнт характеризує ступінь фізичного зносу необоротних активів.

Коефіцієнт зносу необоротних активів ТОВ «Віконенко» дорівнює:

$$K_{z2019} = \frac{9828,6}{6343,9} = 1,55$$

$$K_{z2020} = \frac{15124,2}{19282,0} = 0,79$$

$$K_{z2021} = \frac{20163,0}{14335,3} = 1,41$$

Коефіцієнт придатності основних засобів (Кп) визначається за формулою:

$$K_n = \frac{BA_z}{BA_n},$$

(3.3)

де ВАз – залишкова вартість основних засобів;

ВАп – первісна вартість основних засобів [44, с. 33].

Даний коефіцієнт варто розглядати у динаміці – зростання характеризується позитивно, спад – негативно.

$$K_{п2019} = \frac{6343,9}{16172,5} = 0,40$$

$$K_{п2020} = \frac{17825,1}{32949,3} = 0,54/$$

$$K_{п2021} = \frac{14323,9}{32965,3} = 0,44$$

Коефіцієнт придатності основних засобів ТОВ «Віконенко» дорівнює:

Період обороту необоротних активів (По) визначається за формулою:

$$По = \frac{\overline{ВAc}}{Зк},$$

(3.4)

Період обороту необоротних активів ТОВ «Віконенко» дорівнює:

$$По_{2019} = \frac{6343,9}{9828,6} = 0,65$$

$$По_{2020} = \frac{19282,0}{15124,2} = 1,28$$

$$По_{2021} = \frac{14335,3}{20163,0} = 0,71$$

Коефіцієнт рентабельності необоротних активів (Кр) визначається за формулою:

$$Кр = \frac{ЧП}{ВAc},$$

(3.5)

де ЧП – чистий прибуток підприємства [44, с. 34].

Коефіцієнт рентабельності необоротних активів ТОВ «Віконенко» складає:

$$Kp_{2020} = \frac{2731,2}{19282,0} = 0,15$$

$$Kp_{2021} = \frac{5506,2}{14335,3} = 0,39$$

Розраховані показники узагальнимо в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Оцінка ефективності використання необоротних активів
ТОВ «Віконенко» за 2019-2021 роки**

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення (+,-)	
				2020 р. від 2019 р.	2021 р. від 2020 р.
Коефіцієнт участі операційних необоротних активів у загальній сумі активів	0,10	0,19	0,16	+0,09	-0,03
Коефіцієнт зносу необоротних активів	1,55	0,79	1,41	-0,76	+0,62
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,40	0,54	0,44	+0,14	-0,1
Період обороту необоротних активів	0,65	1,28	0,71	+0,63	-0,57
Коефіцієнт рентабельності необоротних активів	0,43	0,15	0,39	-0,28	+0,24

За розрахованими в табл. 3.3 показниками можна зробити наступні висновки.

Значення коефіцієнту участі операційних необоротних активів підприємства у загальній сумі активів в 2020 році збільшилось на 0,09 порівняно з 2019 роком. Це позитивно характеризує роботу ТОВ «Віконенко». Проте в 2021 році цей показник знизився на 0,03 порівняно з

2020 роком, що є негативною тенденцією в діяльності підприємства.

Коефіцієнт зносу необоротних активів ТОВ «Віконенко» в 2020 році зменшився на 0,76 порівняно з попереднім роком, а в 2021 році, навпаки, збільшився на 0,62 порівняно з 2020 роком. Збільшення коефіцієнту зносу необоротних активів в 2021 році свідчить про те, що основні засоби підприємства старіють, що є негативним та потребує вжиття заходів щодо оновлення необоротних активів. Зростання коефіцієнту зносу необоротних активів призводить до зменшення кількості необоротних активів, придатних до подальшого використання.

Зниження в 2021 році коефіцієнту придатності основних засобів на 0,1 порівняно з 2020 роком негативно характеризує роботу підприємства.

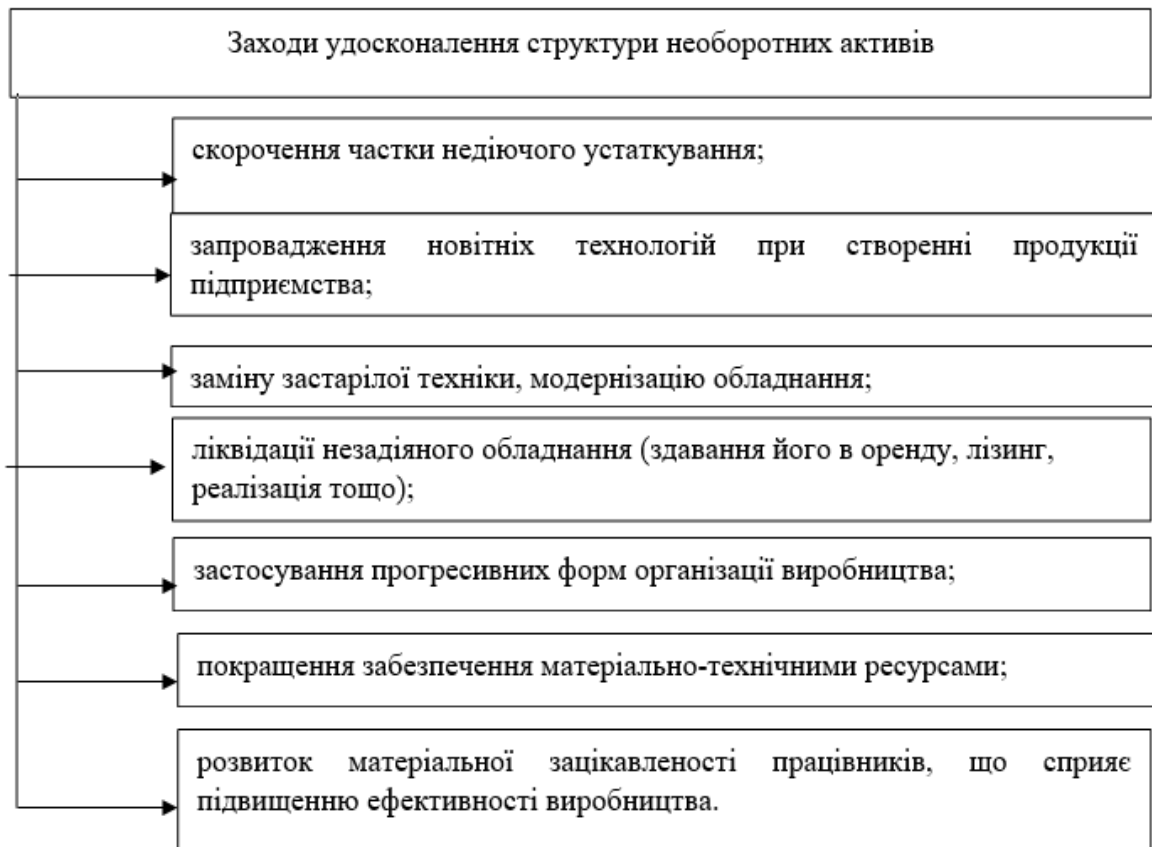
Період обороту необоротних активів ТОВ «Віконенко» в 2020 році збільшився на 0,63 порівняно з попереднім роком, а в 2021 році, навпаки, знизився на 0,57 порівняно з 2020 роком.

Коефіцієнт рентабельності необоротних активів підприємства в 2020 році знизився порівняно з 2019 роком на 0,28, що є негативною тенденцією в діяльності підприємства. Проте в 2021 році цей показник збільшився на 0,24 порівняно з 2020 роком.

Отже, провівши оцінку ефективності використання необоротних активів ТОВ «Віконенко» за 2019-2021 роки, можна зробити висновок про ефективне використання підприємством необоротних активів.

Завдяки кращому використанню необоротних активів підприємства досягається підвищення ефективності виробництва підприємства. Це, в свою чергу, сприяє технічному оновленню підприємства та гарантує зростання виробництва його продукції. Раціональне використання необоротних активів та зростання їх суми не лише мають великий вплив на стабільний розвиток компанії, але й сприяють зростанню її конкурентоспроможності.

Удосконалення структури необоротних активів передбачає раціональне використання вже наявних об'єктів, одночасно з пошуком шляхів оптимізації, покращення їх у майбутньому без надлишкових витрат на ремонт, а також забезпечення своєчасного оновлення засобів підприємства. Для цього підприємству «Віконенко» можна запропонувати

ряд заходів (рис. 3.4).

**Рис. 3.4. Заходи удосконалення структури необоротних активів
ТОВ «Віконенко»**

На нашу думку, цікавим, а також не менш результативним серед запропонованих заходів, є підвищення зацікавленості працівників. Менеджери, які або безпосередньо або опосередковано працюють з необоротними фондами, за допомогою певних матеріальних заохочень, можуть стати хорошим інструментом в управлінні цими фондами.

Висновки до розділу 3

Аналіз необоротних активів проводиться з метою визначення резервів для більш ефективного їх використання та збільшення випуску продукції за рахунок більш ефективного використання трудових ресурсів.

Ефективність використання необоротних активів залежить від того наскільки підприємство забезпечене ними. Не менш важливо те, як ефективно підприємство розпоряджається своїми активами.

Завдяки кращому використанню необоротних активів підприємства досягається підвищення ефективності виробництва підприємства. Це, в свою чергу, сприяє технічному оновленню підприємства та гарантує зростання виробництва його продукції. Раціональне використання необоротних активів та зростання їх суми не лише мають великий вплив на стабільний розвиток компанії, але й сприяють зростанню її конкурентоспроможності.

Удосконалення структури необоротних активів передбачає раціональне використання вже наявних об'єктів, одночасно з пошуком шляхів оптимізації, покращення їх у майбутньому без надлишкових витрат на ремонт, а також забезпечення своєчасного оновлення засобів підприємства.

В структурі досліджуваного підприємства переважають основні засоби, проведений аналіз фінансових показників а також деяких економічних коефіцієнтів ТОВ «Віконенко» дає змогу оцінити як підприємство керує своїми фондами, та дійти висновку, що правильне управління основними засобами підприємства є невід'ємною складовою покращення фінансових результатів підприємства.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Охорона праці у ТОВ «Віконенко»

Основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні визначає Закон України «Про охорону праці» [42].

Для робочої зони виробничих приміщень у ТОВ «Віконенко» встановлюються оптимальні (табл. 4.1) та допустимі (табл. 4.2) мікрокліматичні умови з урахуванням важкості виконуваної роботи і періоду року.

Таблиця 4.1

Оптимальні величини температури, відносної вологості та швидкості руху повітря в робочій зоні виробничих приміщень ТОВ «Віконенко»

Період року	Категорія робіт	Температура повітря, °С	Відносна вологість, %	Швидкість руху, м/с
Холодний	Легка І-а	22-24	60-40	0,1
Теплий	Легка І-а	23-25	60-43	0,1

Таблиця 4.2

Допустимі величини температури, відносної вологості та швидкості руху повітря в робочій зоні виробничих приміщень ТОВ «Віконенко»

Період року	Категорія робіт	Температура повітря, °С				Відносна вологість	Швидкість руху
		Верхня межа		Нижня межа			
		На постійних робочих місцях	На непостійних робочих місцях	На постійних робочих місцях	На непостійних робочих місцях		
Холодний	Легка І-а	25	26	21	18	5	не більше 0.1
Теплий	Легка І-а	28	30	22	20	5 при 28° С	.2-01

Стан охорони праці необхідно оцінювати на основі показників, їх чисельної оцінки та при порівнянні із заданими чи базовими значеннями.

Дії керівництва ТОВ «Віконенко» спрямовані на побудову чіткої системи управління охороною праці та забезпечення в кожному структурному підрозділі і на робочому місці безпечних і нешкідливих умов праці, встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, робочих місцях. З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці.

У ТОВ «Віконенко» діють правила внутрішнього трудового розпорядку, яких всі працюючі мають дотримуватися. Важливі питання і заходи щодо охорони праці включаються також у колективні договори та в угоди з охорони праці, які щорічно укладаються між адміністрацією і трудовим колективом.

Схема управління охороною праці на ТОВ «Віконенко» представлена на рис. 4.1.

Рис. 4.1. Схема управління охороною праці на ТОВ «Віконенко»

На ТОВ «Віконенко» запроваджена служба охорони праці, як одна з основних виробничо-технічних служб. Вона підпорядковується безпосередньо керівникові ТОВ «Віконенко».

Служба охорони праці ТОВ «Віконенко» виконує такі основні функції:

- проводить оперативно-методичну роботу по управлінню охороною праці на підприємстві;
- проводить для працівників вступний інструктаж з питань охорони праці;
- забезпечує працюючих правилами, стандартами, нормами, положеннями, інструкціями та іншими нормативними актами з охорони праці;
- бере участь у розслідуванні нещасних випадків і аварій, роботі комісії з питань охорони праці підприємства, розробці положень, інструкцій, інших нормативних актів про охорону праці, що діють у межах підприємства, роботі комісії з питань атестації робочих місць за умовами праці;
- контролює дотримання чинного законодавства, міжгалузевих та інших нормативних актів, виконання працівниками посадових інструкцій з

питань охорони праці; забезпечення працюючих засобами індивідуального захисту, надання працівникам передбачених законодавством пільг і компенсацій, пов'язаних з важкими та шкідливими умовами праці; виконання заходів, наказів, розпоряджень з питань охорони праці, а також заходів щодо усунення причин нещасних випадків і аварій, які визначені в актах розслідування та інше.

4.2. Оцінка стійкості роботи об'єкту економіки до впливу ударної хвилі ядерного вибуху

Стійкість роботи об'єкта – це здатність його в надзвичайних ситуаціях випускати продукцію у запланованому обсязі, необхідної номенклатури і відповідної якості, а у випадку впливу на об'єкт вражаючих факторів, стихійних лих та виробничих аварій – в мінімально короткі строки відновити своє виробництво.

Стійкість роботи підприємства залежить від таких факторів:

- розміщення об'єкту відносно великих міст, об'єктів атомної енергетики, хімічної промисловості, великих гідротехнічних споруд, воєнних об'єктів та ін.;
- природно-кліматичних умов, технології виробництва;
- надійності захисту працюючих, населення від впливу вражаючих факторів, наслідків стихійних лих і виробничих аварій, катастроф;
- надійності системи постачання об'єкту всім необхідним для виробництва продукції (паливом, мастилами, електроенергією, газом, водою, хімічними засобами захисту рослин, ветеринарними засобами, мінеральними добривами, запасними частинами, технікою та ін.),

Дані фактори визначають і основні вимоги стійкості роботи об'єктів у

надзвичайних ситуаціях та шляхи її підвищення.

Ударна хвиля – це поширення стиснутого повітря в усі боки від центра вибуху з швидкістю, яка перевищує швидкість звуку. Хвиля утворюється за рахунок величезної енергії, яка виділяється у зоні радіації, де виключно висока температура, а тиск досягає мільярдів атмосфер. Вражальна дія ударної хвилі характеризується величиною надлишкового тиску.

Все це буде залежати від виду і потужності вибуху, відстані до об'єкта, конструкції й розмірів елементів об'єкта, орієнтації відносно вибуху, розміщення будівель і споруд, рельєфу місцевості, характеру аварії, сили землетрусу чи бурі.

Врахувати їх разом для кожного об'єкта неможливо. Тому опір конструкцій дії вибухової хвилі прийнято характеризувати надмірним тиском у фронті ударної хвилі який призводить до слабких, середніх і сильних руйнувань.

Осередки ураження при землетрусах за характером руйнувань будівель і споруд можна порівняти з осередками ядерного ураження. Тому оцінку можливих руйнувань при землетрусах можна проводити аналогічно оцінці руйнувань при ядерному вибуху. Як критерій необхідно брати не максимальний надмірний тиск у фронті ударної хвилі а максимальну силу землетрусу в балах за шкалою Ріхтера

Вихідними даними для оцінки фізичної стійкості є конструктивні особливості елементів, їх форма, габарити (довжина, ширина, висота, діаметр та ін.), характеристики міцності та інші.

Послідовність проведення оцінки:

- визначення максимального надмірного тиску ударної хвилі, сейсмічної хвилі чи сили бурі, яка очікується на об'єкті;
- виділення основних елементів на об'єкті (тваринницькі ферми,

склади, майстерні, комбікормовий цех, цехи переробки та ін.), від яких залежатиме функціонування об'єкта і виробництво продукції;

- оцінка стійкості кожного елемента об'єкта;
- порівняння розрахованої межі стійкості об'єкта з очікуваним максимальним надмірним тиском ударної хвилі сейсмічної хвилі чи сили бурі.

- визначення ступеня можливих руйнувань за таблицею результатів оцінки для елементів об'єкта при можливому і максимальному значенні надмірного тиску, тиску сейсмічної хвилі чи сили бурі і можливі при цьому втрати (відсотки).

На основі результатів оцінки стійкості об'єкта роблять висновки і пропозиції по кожному елементу і об'єкту в цілому.

Висновки до розділу 4

Основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, регулює за участю відповідних органів державної влади Закон України «Про охорону праці». Охорона праці – це система заходів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності працівників під час трудової діяльності. На підприємстві «Віконенко» стан охорони праці на хорошому рівні, і відповідає встановленим нормам.

Вражальна дія ударної хвилі від ядерного вибуху характеризується величиною надлишкового тиску, який залежить від виду і потужності вибуху, відстані до об'єкта, конструкції й розмірів елементів об'єкта, орієнтації відносно вибуху, розміщення будівель і споруд, рельєфу місцевості, характеру аварії, сили землетрусу чи бурі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

Необоротні активи є матеріальною базою будь-якого підприємства. Вони впливають на вдосконалення засобів праці, визначають компетентність виробничого персоналу та сприяють підвищенню технічної оснащеності підприємства. Господарська діяльність та фінансове становище підприємства в значній мірі є залежними від його забезпеченості необоротними активами. У складі майна підприємства необоротні активи становлять основу його функціонування та визначають подальші перспективи розвитку підприємства.

Усвідомлення наявності трудових ресурсів і постійний контроль за їх ефективним використанням є визначальними в управлінні діяльністю кожного підприємства. Цьому сприяє чітко побудований облік необоротних активів.

Одним із основних об'єктів обліку, які займають, зазвичай, найбільшу частку в необоротних активах підприємства, є основні засоби. Завданням їх обліку є контроль за збереженням та ефективне використання об'єктів, відображення наявних цінностей відповідно до прийнятої класифікації, зносу активів та обліку витрат на їх поліпшення. А також: правильне та вчасне оформлення руху основних засобів від їх взяття на облік до вибуття.

Основні засоби підприємства є однією з основних цілей обліку. Завданнями обліку основних засобів є збереження та ефективне використання об'єктів, точний і своєчасний облік та відображення переходів від однієї істотної особи до іншої, а також вибуття об'єктів.

Облік основних засобів ведеться на рахунку 10 «Основні засоби», а їх амортизації – на рахунку 131 «Амортизація основних засобів».

Синтетичний облік основних засобів ведеться в журналі № 4. Записи за кредитом рахунку 10 «Основні засоби» у журналі № 4 здійснюється на підставі первинних документів. Вибуття основних засобів відображається у графі 4 розділу 1 Журналу 4 у результаті їх продажу, безоплатної передачі, неможливості отримання підприємством надалі економічних вигід від їх експлуатації чи невідповідності вимогам визнання активом. В кінці місяця кредитові обороти з журналу переносяться до Головної книги.

Аналітичний облік основних засобів ведеться в розрізі інвентарних об'єктів в одному екземплярі та формуються в бухгалтерії підприємства.

Політика управління необоротними активами є частиною загальної фінансової стратегії підприємства і полягає у фінансовому забезпеченні своєчасного їх відновлення та високої ефективності використання. Модернізація, раціональне використання та збільшення обсягу необоротних активів матиме великий вплив на стабільний розвиток підприємства та сприятиме зростанню його конкурентоспроможності.

Обліково-аналітичне забезпечення системи управління необоротними активами було розглянуто у роботі на прикладі підприємства ТОВ «Віконенко».

Необоротні надходять до ТОВ «Віконенко» у результаті капітальних вкладень, придбання за плату в інших підприємств і осіб, отримання від інших підприємств або осіб безоплатно, внесення засновниками в рахунок їх внесків до статутного фонду підприємства, оприбуткування надлишків основних засобів, виявлених під час інвентаризації, а також внутрішнього переміщення.

Провівши аналіз динаміки та структури необоротних активів ТОВ «Віконенко» протягом 2019-2021 років, в роботі було з'ясовано, що найбільшу частину при їх формуванні складали основні засоби підприємства. Їх розмір протягом аналізованого періоду мав тенденцію до

зростання.

За проведеною в роботі оцінкою ефективності використання необоротних активів ТОВ «Віконенко» за 2019-2021 роки, було зроблено висновок про ефективне використання підприємством необоротних активів. Тому ТОВ «Віконенко» необхідно сприяти оптимізації загального обсягу та складу необоротних активів, підвищенню ефективності використання необоротних активів, внаслідок зменшення зносу основних засобів. Ці заходи мають забезпечити належний рівень виробничих потужностей підприємства.

ТОВ «Віконенко» варто сприяти оптимізації загального обсягу та складу необоротних активів за рахунок зменшення зносу основних засобів та підвищення ефективності використання необоротних активів. Ці заходи повинні забезпечити належний рівень виробничих потужностей підприємства.

Таким чином, система управління необоротними активами є невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства. Лише шляхом створення належної матеріально-технічної бази підприємство може розраховувати на зниження збитковості та підтримку фінансової стійкості на належному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисюк О. С. Нормативне регулювання оцінки необоротних активів: бухгалтерський та податкові аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 20. С. 66–69.
2. Волкова І. А. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2015. 228 с.
3. Гусаренко Н. Ю., Канцедал Н. А. Особливості документування результатів інвентаризації основних засобів на підприємстві. IV Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств». Дніпро, 2020. С. 19–21.
4. Глушач Ю. С., Матюшко М. М. Суть інвентаризації та особливості її проведення на підприємстві. *Економічні студії*. 2020. № 27. С. 74–77.
5. Гур'єва І. М. Економічна та облікова сутність необоротних матеріальних активів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 10. С. 312–317.
6. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 09.10.2022).
7. Дудчик О. Ю. Інституційні механізми відтворення необоротних активів в аграрній галузі : монографія. Дніпропетровськ: ДДФА, 2016. 160 с.
8. Дудчик О. Ю., Сальникова Т. В. Сучасний стан та особливості відтворення необоротних активів підприємств України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 4 (70). С. 79–83.
9. Єдинак С. Управління необоротними активами підприємства. Науковий блог НУ «Острозька академія». 2015. URL: <http://naub.oa.edu.ua> (дата звернення: 15.10.2022).

10. Заплатинський М., Вудвуд В. Вдосконалення політики управління необоротними активами підприємств. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2012. Вип. 47. С. 53–59.
11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ МФУ № 291 від 30.11.99 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 09.10.2022).
12. Кафка С. М. Облік надходження необоротних активів та формування їх первісної вартості. *Ефективна економіка*. 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5549> (дата звернення: 11.10.2022)
13. Кодекс України з процедур банкрутства. Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 09.10.2022).
14. Колосок А. М., Петрук О. М. Підходи до визначення сутності необоротних активів підприємства та шляхи поліпшення їх використання. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2016. Т. 21, Вип. 3. С. 55–59.
15. Королюк Т. Цифрова трансформація інформаційних процесів: досвід вітчизняних підприємств. Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: [матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18 лютого 2021 р.)] / відп. ред. О.М. Павлова, К. В. Павлов, Л. В. Шостак, А. М. Лялюк. Луцьк, 2021. 565 с. С. 338-340.
16. Королюк Т., Рапа Н. Діджиталізація документообігу: законодавчі аспекти, переваги та недоліки, ефективність впровадження. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 270-

280. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ktmnev.pdf>
(дата звернення: 20.11.2022).
17. Королюк Т., Рапа Н. Діджиталізація документообігу на підприємстві: особливості сервісного забезпечення. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 75. № 2. С. 37-45.
18. Костюнік О. В., Чайковська Т. С. Економічна сутність необоротних активів та їх роль у підприємницькій діяльності. *Scientific Journal Virtus*. 2019. № 36. С. 233–234.
19. Костюнік О. В., Чайковська Т. С. Інвентаризація необоротних активів як один із елементів методу бухгалтерського обліку. *Молодий вчений*. 2020. № 9 (85). С. 87–90.
20. Мармуль Л. О., Кучеренко М. А. Актуальні питання обліку амортизації необоротних активів. *Економічний вісник університету*. 2021. № 49. С. 108–112.
21. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ МФУ від 30.09.2003 р. № 561. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/8515-95> (дата звернення: 09.10.2022).
22. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів : Наказ МФУ від 16.11.2009 р. № 1327. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1327201-09> (дата звернення: 09.10.2022).
23. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України : Наказ МФУ від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13> (дата звернення: 09.10.2022).
24. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ МФУ від 28.03.2013 р. № 433. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-133> (дата звернення: 09.10.2022).
25. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності : Наказ МФУ від 11.04.2013 №476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#n36> (дата звернення: 09.10.2022).
26. Мулик Т. О. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ МФУ від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 09.10.2022).
28. Очеретько Л. М., Солодовнік М. В. Проблеми відображення в обліку основних засобів. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 1. 2013. С. 263–266.
29. Пиріжок С. Є. Документальне оформлення експлуатації та вибуття основних засобів. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 4(58). С. 106–110.
30. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ МФУ від 09.12.2011 №1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (дата звернення: 10.10.2022).
31. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-V. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 09.10.2022).
32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : Наказ МФУ від 28.05.1999 р. № 137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99> (дата звернення: 09.10.2022).

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» : Наказ МФУ від 27.04.2009 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 09.10.2022).
34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» : Наказ МФУ від 28.07.2000 р. № 181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00> (дата звернення: 09.10.2022).
35. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ МФУ від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>. (дата звернення: 11.10.2022).
36. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 11.10.2022).
37. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 11.10.2022).
38. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 11.10.2022).
39. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (дата звернення: 11.10.2022).
40. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 12.07.2001 р. № 2658-III. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення: 11.10.2022).
41. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 01.11.2022).
42. П'ясецька А. І. Аналіз проблематики бухгалтерського обліку основних засобів в Україні. *Управління розвитком*. № 17(157). 2013. С. 41-44.
43. Синькевич Н. І. Економічний аналіз : курс лекцій. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018. 97 с.
44. Соколова Е., Скляр Г. Вдосконалення політики управління необоротними активами підприємства. *Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління»*. 2016. Вип. 35. С. 320–329.
45. Стратійчук В. М., Богацька Н. М. Основні засоби та аналіз їх ефективності в бізнес-процесах підприємства. *Молодий вчений*. 2013. № 2(02). С. 39–42.
46. Сусіденко Ю. В. Регулювання обліково-контрольного забезпечення необоротними активами підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 5(10). С. 155–159.
47. Федорова В. А., Булигіна О. К. Оцінка ефективності управління необоротними активами підприємства. *Економічний простір*. 2016. № 112. С. 177–185.
48. Черниш С. С. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ. 2019. 312 с.
49. Шумакова Т. Використовуємо основні засоби – документуємо витрати. *Баланс*. 2011. № 78(1116) С. 27–32.
50. Югас Е., Турлакова В. Економічна сутність та класифікація основних засобів підприємства. *Економічний аналіз*. 2011. № 9. Ч.1. С. 393–398.

ДОДАТКИ